

DOLENTSKI

GOZDAR

GLASILO KOLEKTIVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA
NOVO MESTO

NOVO MESTO, JANUARJA 1965

ŠT. 1

LETNIK II.

IZDAJATELJ: DELAVSKI SVET GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO

UREJA UREDNIŠKI ODBOR: urednik ing. Jože Petrič in člani
ing. Danica Belopavlovič, Franc Markovič, ing. Konrad Mehle
in Rade Jože

II 5720

0 1978/2512
D2008/10840

D O L E N J S K I G O Z D A R
GLASILO KOLLEKTIVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA
N O V O M E S T O

Novo mesto, januarja 1965

Številka 1

Letnik II.

IZDAJATELJ: DEIAVSKI SVET GOZDNEGA GOSPODARSTVA
NOVO MESTO

UREJA UREDNIŠKI ODBOR: urednik ing. Jože Petrič
in člani ing. Danica Belopavlovič, Franc Markovič,
ing. Konrad Mehle in Rade Jože

V S E B I N A

Stran

1. VIII. kongres ZKJ je podal smer- nice za naš razvoj	1
2. Sklepi organov upravljanja	2
3. Analiza pogojev za prehod na 42-urni delovni teden	4
4. Ob plenumu DIT-a gozdarstva in les- ne industrije v Dolenjskih Toplicah dne 8. in 9. januarja 1965	20
5. Izkoriščanje gozdov SLP in zajetje blagovne proizvodnje v letu 1964	24
6. Če mnogo srečnih let tov. Nande!	30
7. Kataster gozdnih komunikacij	31
8. Gradbeni obrat v letu 1964	34
9. Analiza nezgode pri delu	36
10. Nekaj misli o delu kadrovske- socialne službe	41
11. Drevesničarstvo v letu 1964	42
12. Analiza izvršenih gozdnogojitvenih in varstvenih del v letu 1964	45
13. Obseg dejavnosti in realizacija pla- na - obrata za gozdarsko načrtovanje	59
14. Problem oskrbe motornih žag z re- zervnimi deli	63
15. Problematika zasebnih gozdov v semiški dolini	66
16. Namesto karikature	69
17. Spomini s študentske prakse	71
18. Humor	74
19. Gozdarji - lovci, dopisujete v naše glasilo!	75

VIII. KONGRES ZKJ JE PODAL SMERNICE ZA NAŠ RAZVOJ

PRED DOBRIM MESECEM JE BILA NAŠA POZORNOST USMERJENA V DELO VIII. KONGRESA ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE. VSI DELOVNI LJUDJE JUGOSLAVIJE, MED NJIMI TUDI MI GOZDARJI, SMO PRISLUHNILI BESEDAM TOVARIČEV NA KONGRESU. IZ REFERATOV IN DISKUSIJ SMO LAHKO RAZBRALI, DA JE NAŠA ZVEZA KOMUNISTOV ENOTNA PRI DOLOČANJU POTI V SOCIALIZEM. VSI SKUPAJ BOMO MORALI PREHODITI TEŽKO IN NAPORNO POT. ŠE BOLJ KOT DOSLEJ MORAMO SKRBE TI, DA SE DELAVSKO SAMOUPRAVLJANJE ČIM BOLJ UTRDI. AKTIVNA UDELEŽBA POSAMEZNIKA V TEM DRUŽBENEM MEHANIZMU PA JE ODVISNA OD DELA IN ZNANJA. KONGRES NAM JE POKAZAL KAKO MORAMO REČEVATI NASPROTJA, KI NASTAJAJO PRI UTRJEVANJU NAŠE POTE.

V NAŠI HIŠI MORAMO REŠITI PREDVSEM TELE PROBLEME: DRUŽBENO-EKONOMSKO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE, DELOVNO DISCIPLINO IN PRODUKTIVNOST, ZLASTI ŠE, KER PREHAJAMO NA SKRAJŠANI DELOVNI ČAS. REALIZACIJA TEH PROBLEM OV JE ODVISNA OD NAS SAMIH. NAŠA NALOGA JE TOREJ, DA IASTNE PROBLEME REČUJEMO HITRO, ISTOČASNO PA PRIČAKUJEMO URESNIČITEV NA KONGRESU IZREČENIH NAPOVEDI O VEČJI PRISTOJNOSTI DELOVNIH KOLEKTIVOV PRI ODLOČANJU O USTVARJENEM DOHODKU, REŠITEV FINANCIRANJA STANOVANJSKIH GRADENJ, SPROSTITEV CEN LESA IN DRUGO. VSI PA SMO SI ENOTNI V TEM, DA SPREMEMBE V NAŠEM GOSPODARSTVU, KI JIH JE NAKAZAL KONGRES, NI MOGOČE IZVESTI ČEZ NOČ, KAJTI TO ZAHTEVA TEMELJITIH PRIPRAV IN MATERIALNO OSNOVO.

SKLEPI ORGANOV UPRAVLJANJA

Delavski svet Gozdnega gospodarstva Novo mesto je na seji dne 28. 12. 1964 razpravljal in sprejel naslednje sklepe:

1. Osvojil je količinski plan za leto 1965. V letu 1965 bomo posekali v SLP gozdovih 90.000 m³ bruto, od tega 37.000 m³ iglavcev in 53.000 m³ listavcev. Od zasebnih gozdnih posestnikov bomo odkupili 67.000 m³ lesa. Plan poseka predvideva, da bomo posekali v letu 1965 v vseh gozdovih, to je v SLP in zasebnih 205.000 m³ bruto mase, od tega 54.000 m³ iglavcev in 151.000 m³ listavcev.

Posebna poudarka bo potrebno dati celulozi, ki jo zelo primanjkuje.

Delavski svet zahteva:

- da se poveča prodajna cena III. klase hlodovine iglavcev in listavcev,
- da se uredi odnos glede prevzema lesa od strani Novolesa, ki naj zavzame enake kriterije prevzema kot ostali kupci,
- poveča naj se odkupna cena bukove celuloze.

2. Sprejel je plan gozdnogojitvenih del. V letu 1965 bomo pogozdili in spopolnili 298 ha gozdnih zemljišč, osnovali 147,5 ha intenzivnih nasadov in uredili 11.817 ha gozdov. Veliko več kot v letu 1964 bomo napravili ostalih gozdnogojitvenih del.

3. Delavski svet je sprejel investicijski plan za leto 1965 in sicer:

- zgradili bomo 5 km kamionskih cest,
- nabavili: buldožer,
- dva kamiona in en avtomobil za prevoz ljudi,
- kompresor in vrtalni stroj "Cobra",
- betonski mešalec in konzolno dvigalo,
- nakladalno napravo HIAB,
- stroj za knjiženje,
- žični žerjav,
- mehanizacijo za drevesnice in še nekatere druge stroje in naprave,
- zgradili stanovanja, garaže in razne barake.

4. Sprejel je Pravilnik o ureditvi dežurne službe na področju GG. Dežurna služba se uvaža zaradi skrajšanja delovnega časa (proste sobote).
5. Sprejel je Poslovnik o delu organov upravljanja.
6. Razpravljal je o spremembi pravilnika o delitvi osebnih dohodkov in sprejel sklep, da se dodatek na podražitev prišteje k osnovi za izračun osebnega dohodka in da se osnova za izračun preračuna na 7 urni delovni dan ter da se manipulantom poveča osnova za izračun za 2.000 din oz. 5.000 din.

Delavski svet je s sklepom zadolžil komisijo, da prouči pravilnik predvsem pa merila in svoje stališče predloži na eni prihodnjih sej.

7. Delavski svet je odločil, da seodobrijo dotacije občinam in sicer: občini Novo mesto 1.000.000 din za gradnjo mostu za pešce čez Krko, občini Trebnje 980.000 za telefonsko centralo, občini Metlika 500.000 din za vodovod v Gradacu in občini Črnomelj 800.000 din oziroma 500.000 din netto za šolo Planina.
8. Delavski svet je sprejel naslednje sklepe:
 - a/ Da sklene Gozdno gospodarstvo redno delovno razmerje s pogodbenimi vozniki,
 - b/ Odobril je dopolnilni znesek 393.000 din za izplačilo razlaščenih zemljišč za drevesnico v Podturnu,
 - c/ Dopolnil je pravilnik o motornih vozilih in sicer isti člen, ki govori o nagrajevanju. Od sedaj naprej bo voznik motornega vozila - kamiona - obračunaval na relaciji do 5 km 16 din po enem prevoženem ton/km. V kolikor vozi voznik tudi priklopnik se mu (tarifa) osnova zmanjša za 20 %,
 - č/ Odobril je nakup stanovanja v gradnji nad Makarjevimi garažami v Metliki.
 - d/ Odobril je obratovanje menze na upravi podjetja.
 - e/ Odobril je nakup 50 vstopnic za gledališče.
 - f/ Odobril je nabavo nekaterih osnovnih sredstev in odpisal dotrajana osnovna sredstva.

9. Sprejel je sklep, da se biološka amortizacija poveča od 2.000 na 2.500 din po m³. Od ustvarjene biološke amortizacije je namenil 50 % za gojitvena dela, 50 % pa za investicije, kjer je vključenih tudi nekaj gojitvenih del (intenzivni nasadi).

xXx

ANALIZA POGOJEV ZA PREHOD NA 42-URNI DELOVNI TEDEN

Potem, ko je v decembru preteklega leta delavski svet Gozdnega gospodarstva sprejel sklep, da bo podjetje s 1. januarjem 1965 prešlo na 42-urni delovni tednik, je tudi občinska skupščina Novo mesto na skupnem zasedanju obeh zborov dala soglasje k temu sklepu delavskega sveta. Tako je naša delovna organizacija med prvimi na Dolenjskem, ki je prešla na skrajšani delovni čas. Brez dvoma si to lahko štejemo v čast, ki pa bo ostala neomadeževana samo pod pogojem, če bomo izpolnili vse tisto, kar smo si ob priliki sklepanja o prehodu na 42-urni tednik zadali kot osnovno nalogo - t.j. dvigniti produktivnost in zmanjšati stroške proizvodnje.

Tako smo že od Novega leta sem ob sobotah prosti. Vsi smo tega veseli in delavci iz drugih delovnih organizacij nam kar zavidajo. Do tukaj je vse lepo in prav! Toda, bodimo odkriti in se vprašajmo koliko na svojih delovnih mestih razmišljamo o tem, kako bi izboljšali naše poslovanje in dvignili storilnost. Kakšen naj bo na to vprašanje odgovor? Morda tak kakršnega je pred kratkim zapisal "Pavliha", ko je odgovoril na vprašanje češ zakaj smo po 3 sobote v mesecu prosti, četrto pa delamo? Odgovoril je namreč, da zato, da lahko dokažemo, kako malo se ob sobotah naredi. Pa pustimo šalo ob strani in bodimo bolj resni kot je bil "Pavliha".

Na vseh sestankih, kjer se je razpravljalo o prehodu na 42-urni tednik, je bilo poudarjeno, da je naloga slehernega člana kolektiva, da si vedno in povsod prizadeva v krajšem času narediti več z manjšimi stroški. To mora biti naše osnovno vodilo in cilj, če hočemo, da bo zaključna bilanca ob koncu leta 1965 vsaj taka, če ne že boljša kot v letu 1964, ko smo delali še po 48 ur na teden.

Z ozirom na vso resnost tega vprašanja, se je tudi uredništvo "Dolenjskega gozdarja" odločilo, da v pričujoči številki objavi v celoti elaborat, ki ga je izdelala komisija za prehod na 42-urni delovni tednik. Priporočamo vam, da si ga dobro ogledate in razmišljate o njegovi vsebini.

Tekst elaborata je naslednji:

1. KARAKTERISTIKE IN OBSEG GOZDNE PROIZVODNJE

Gozdno gospodarstvo Novo mesto gospodari z gozdovi SLP in zasebnimi gozdovi na VIII. gozdnogospodarskem območju, ki zajema občine Novo mesto, Črnomelj, Metlika in Trebnje. Dejavnost podjetja zajema primarno gozdno proizvodnjo (semenarstvo, drevesničarstvo, obnova, nega in varstvo gozdov), izkoriščanje gozdov (posek, izdelava, spravilo, prevoz in oddaja gozdnih sortimentov), urejanje gozdov in gozdno gradbeništvo (projektiranje in gradnja gozdnih cest, poti, traktorskih vlak, žičnic, gozdnih stavb in barak).

Značilnosti gozdne proizvodnje so predvsem naslednje:

- Dolgotrajen proces biološke proizvodnje; učinki vlaganj v biološko proizvodnjo se kažejo šele po nekaj desetletjih, zato njihova rentabilnost ni tako očitna, kot pri vlaganju v ostalih panogah gospodarstva;
- Sezonski značaj proizvodnje; proizvodni proces v gozdarstvu ni kontinuiran, temveč je navezan na letna obdobja in vremenske razmere;
- Posebni pogoji dela; gozdna delovišča (gojitveni objekti, sečišča in gradbeni objekti) so razpostranjena na velikih površinah na težje prehodnih terenih in zaradi tega silno razdrobljena. Ti posebni pogoji dela onemogočajo ugotavljanje prebitega časa na delu. Vpeljava učinkovite evidence o prihodu na delo in odhodu z dela ter izrabe delovnega časa, kot je to možno v večini drugih panog gospodarstva (vratarski sistem), v gozdarstvu ni mogoča. Otežkoče no je tudi ugotavljanje prebitega časa na delu s pomočjo učinka, ker je učinek odvisen v veliki meri od naravnih pogojev in od psihofizične sposobnosti ter izurjenosti delavca. Kot primer navajamo, da se učinki posameznih delavcev razlikujejo tudi za 100 %.

Delavci tudi prebivajo po zelo dislociranih naselbinah in naseljih od koder morajo često prehoditi znatno pot do delovišč. Tu naj omenimo tudi nereden način prehrane, ki je posledica zgoraj navedenih pogojev življenja in dela. Gozdna dela so med najtežjimi fizičnimi deli, ki se izvajajo poleg tega še na prostem tako, da je gozdni delavec ob delu izpostavljen vsem podnebnim in ekstremnim vremenskim vplivom na človeški organizem. Iz tega izhaja, da v gozdarstvu ni mogoče uporabljati kontrolnih ur, vratarjev, kontrolnih kart in evidence zamudnikov, kar lahko prakticirajo ob začetku in koncu delovnega časa industrijske in delovne skupnosti drugih proizvodnih panog. V gozdarstvu takega začetka ali konca delovnega časa ni in ga ni mogoče uvesti. Vsi taki poizkusi bi bili nesmiselni in škodljivi.

Različni življenjski pogoji, različni delovni pogoji, različni pogoji prihoda na delo, različni naravni pogoji terena, sestoja in vremena zahtevajo maksimalno liberalizacijo delovnih odnosov. Gozdni delavci si sami izbirajo najprimernejši čas dela in počitka in so te izkušnje zelo različne tako, da praktično že sedaj delajo manj kot 48 ur v letnem povprečju (ob sobotah zaključijo delo že dopoldan, ob ponedeljkih se vračajo na delo opoldan). Na ta način si domači delavci samoiniciativno skrajšujejo delovni teden, vendar izpolnjujejo svojo delovno tedensko obvezo. Tu naj omenimo, da tudi v zimskem času ni vsklajeno delo z rednim delovnim časom.

Vse spredaj navedeno potrjuje in naravnost zahteva spremembo predpisanega rednega delovnega časa, ki je za gozdarstvo nesprejemljiv. Zato je treba zadostiti zahtevam, da gozdni delavec stori po svoji najboljši presoji svojo delovno nalogo v tednu brez posebnih omejitev; da se fiktivni delovni čas ne jemlje kot objektivno merilo, temveč storilnost; da gozdnemu delavcu omogočimo, da izkoristi ugodne letne pogoje za delo in da stalnemu gozdnemu delavcu omogočimo, ko je opravil svojo obvezo v delovni skupnosti, da vsaj soboto in nedeljo uporabi za svoje zasebne potrebe in posle. Vse to praksa že izpolnjuje, čeprav neslužbeno in nedovoljeno, vendar pa stvarno in življenjsko. Zato je nujno, da gozdnemu delavcu prepustimo presojo, da sam odloča kdaj in kako bo najbolje kluboval težkim delovnim in biološkim obremenitvam organizma.

- Sezonski delavci; zaradi navedenih težkih pogojev dela gozdnega delavca, si domač gozdni delavec pogosto išče zaposlitev v drugih panogah gospodarstva, prav tako pa vedno manj domačinov išče zaposlitev v gozdu. Tako je delovna skupnost prisiljena najemati nekvalificirane sezonske delavce, katerih učinek je nižji in manj kvaliteten v primerjavi s stalnimi delavci. Nekatera dela (gozdne gradnje, osnivanje novih gozdov, delo v drevesnicah) pa so zaradi izrazito sezonskega značaja dela še nujno navezana na sezonske delavce. To pa zahteva dodatno diferenciacijo in čim večjo liberalizacijo delovnih pogojev v gozdarstvu prav zaradi različnih interesov sezonskih in stalnih delavcev. Sezonskim delavcem je treba zagotoviti možnosti do maksimuma izkoristiti ugodne letne čase za gozdno delo in da imajo v izvensezonskih mesecih, ki so istočasno nedelovno obdobje, zagotovljeno socialno zavarovanje in ostale socialne bonitete, ki iz tega izvirajo in da prejemajo neke najmanjše osebne dohodke, ki so si jih pridobili s prekomernim delom v delovni sezoni.
- Obseg proizvodnje je nadaljna značilnost gozdne proizvodnje, ter je pogojen s proizvodno zmogljivostjo gozdov in je po količini in sortimentu določen z gozdnogospodarskim načrtom.

Pregled količinske realizacije planov sečnje v SLP gozdovih za preteklih pet let daje naslednjo sliko:

1959	1960	1961	1962	1963	1964
67.836	73.000	80.533	79.448	78.030	80.000

Iz prednjih podatkov sledi, da se letni količinski plani realizacije po letih ne razlikujejo dosti in da niso zavisni od razmaha proizvodne zmogljivosti delovne skupnosti in gospodarske organizacije, temveč od naravnih pogojev. Iz tega pa izhaja, da je za dvig produktivnosti v gozdarstvu edina možna pot uvedba mehanizacije in zniževanje števila delavcev. Pri tem pa se pojavi problem predvsem starejših delavcev, ki se težko prilagajajo novemu načinu mehaniziranega dela.

Dela pri obnovi, negi in varstvu gozdov ter pri gozdnih gradnjah pa so delno omejena z letnim časom, predvsem pa z razpoložljivimi sredstvi, ki se ustvarjajo pri izkoriščanju gozdov.

2. MOŽNOSTI ZA PREHOD NA 42 URNI DELOVNI TEDEN

Izhajajoč iz gornjih ugotovitev, priznavamo ustavnim določilom za uvedbo skrajšanega delovnega časa maksimalno vrednost prav s stališča gozdnega delavca, ki že dolgo vrsto let išče sam rešitev prav tega problema.

Pri gozdnih delih ne iščemo več pogojev in razlogov kakšne posledice utegne imeti skrajšan delovni čas na proizvodnjo, storilnost gozdne proizvodnje, ker so potrebe in razvoj socialističnih odnosov že davno prehiteli čas in ker je ustavno določilo prineslo težko pričakovano rešitev neprestanih teženj našega gozdnega delavca. Vsa spređaj ugotovljena dejstva veljajo za vsa gozdna dela, gozdno gradbeništvo in transport. Pri vseh teh fazah gozdne proizvodnje se je isto vprašanje postavljalo že vsa zadnja leta, ko je delavsko samoupravljanje uveljavilo svoja načela skrbi za gozdnega delavca, za povečano storilnost in uspešen gospodarnostni račun poslovanja.

Vse naštete posebnosti gozdne proizvodnje se prav tako odražajo pri delu strokovnih služb, ki so strogo navezane na delo in težnje gozdnega delavca in seveda v nadaljni fazi tudi vse ostale pomožne službe.

Pri analiziranju načina skrajšanja delovnega časa je bilo nujno upoštevati posebnosti gozdne proizvodnje in težnje gozdnih delavcev, kar terja skrajšanje delovnega časa tako, da se uvedejo mesečno tri proste sobote. Da smo odločali za sistem prostih sobot je vplivalo naslednje:

- Velika izguba energije in delovnega časa zaradi prihoda in odhoda na delo in iz dela,
- Potreba delavcev po rekreaciji spričo težkih pogojev dela,
- Pravica, da si kot državljani in ljudje uredijo svoje življenje in delo tako, da jim bo ostalo več prostega časa za potrebe družbenega udejstvovanja,
- Redno vzdrževanje mehanizacije ob sobotah ima za posledico, da se zmanjšajo stroški vzdrževanja, poveča izkoriščenost mehanizacije, hkrati pa se razbremeni tudi promet na cestah. Zaradi tega bo potrebno, da vzdrževalna služba dela ob sobotah in imajo delavci te službe drug prost dan v tednu,

- Zadnja sobota v mesecu je delovni dan za vse strokovne in pomožne službe v gospodarski organizaciji, ker to zahtevajo posebne naloge (prevzem, obračuni, poročila itd.), medtem ko je za delavce v proizvodnji delovni čas reguliran s posebnim urnikom.

Uvajanje mehanizacije in organizacijskih izboljšav v gozdarstvu bodo ustvarili tolikšno rezervo razpoložljivega delovnega časa, da je brez vsakršnih negativnih posledic možen prehod na skrajšanje delovnega časa. Težavo predstavlja le ovrednotenje učinka predvidenih ukrepov z veljavnimi ekonomskimi kazalci zaradi velikega vpliva naravnih činiteljev na proizvodnjo.

Pri danih pogojih v naši delovni organizaciji takorekoč nimamo kaj spremenjati, če formalno uvedemo skrajšan delovni čas, saj gre le za legalizacijo in priznavanje sedanjega stanja in poslovanja ter za pravilne odnose do socialno zavarovalne službe. V gozdni proizvodnji dejansko ne gre toliko za ekonomske, temveč bolj za socialne spremembe.

Sredstva naše gospodarske organizacije - skladi in osebni dohodki se zaradi legalizacije sedanjega stanja in vpeljanega delovnega časa ne bodo znižali, niti se ne bodo povečali proizvodni in poslovni stroški, posebno še zato, ker na višino dohodkov močno vplivajo činitelji izven gospodarske organizacije, predvsem od zveznih organov določene cene ključnih gozdnih proizvodov.

3. AKTIVIRANJE NOTRANJNIH REZERV, KOT POGOJ ZA PREHOD NA SKRAJŠANI DELOVNI ČAS

Za prehod na skrajšani delovni čas se je gospodarska organizacija začela pripravljati že v začetku tega leta s tem, da je CDS imenoval komisijo, ki naj prouči možnosti za skrajšanje delovnega časa in predlaga potrebne ukrepe. Komisija je pritegnila k sodelovanju pri odkrivanju notranjih rezerv vse strokovne službe iz uprave in operative.

Gospodarska organizacija se je resno lotila nekaterih ukrepov za dvig produktivnosti in znižanja stroškov, ki bodo nujno olajšali tudi skrajšanje delovnega časa. Tu naj omenimo naslednje ukrepe, ki so bili že med letom uveljavljeni:

- Uvedba mehanizacije poseka in izdelave sortimentov (nakup motornih žag in priučitev delavcev za delo z njimi).
- Nabava nakladalnih naprav za kamione.
- Nabava dodatnih prevoznih sredstev za prevoz lesa.
- Nabava dela mehanizacije za gradbeni obrat.
- Povečano uvajanje mehanizacije je imelo za posledico revizijo norm; novi pravilnik o normah, ki bazira na izkustvih in statističnem ugotavljanju norm pri mehaniziranem delu je omogočil, da se je storilnost pri izkoriščanju gozdov povečala za 30 %. Izdelani so bili pravilniki o normah tudi za ostale gozdarske dejavnosti, kar je pripomoglo pri merjenju individualnega in kolektivnega učinka.
- Uvedba smiselnega sistema zbiranja podatkov in obračunavanje obdobnih uspehov je omogočila, da se je prešlo na tromesečno ugotavljanje uspeha obratov, kar je zaradi stimulacije imelo za posledico večji interes obratov in posameznikov za gibanje poslovnih stroškov in dvig storilnosti.
- Zgoraj navedeni ukrepi so imeli za posledico, da so nekateri obrati že prišli na zmanjšanje števila zaposlenih v primerjavi s prejšnjimi leti pri istem obsegu proizvodnje.
- Začelo se je uveljavljati stimulatívno nagrajevanje nekaterih služb.
- Uvajati se je začela koncentracija del in delovne sile na posameznih večjih deloviščih, kar omogoča smotrnejšo izrabo delovnega časa in kvalitetnejšo izvedbo del zaradi lažjega strokovnega nadzorstva.

Komisija za prehod na 42 urni delovni teden je v sodelovanju strokovnih služb analizirala poslovanje posameznih sektorjev in predlaga naslednje ukrepe po posameznih vrstah dejavnosti, ki bodo zboljšali izrabo delovnega časa in znižali stroške poslovanja, kar bo omogočilo skrajšanje delovnega časa:

1. Izkoriščanje gozdov:

- uvedba popolne mehanizacije poseka in izdelave ter po možnosti povečanje mehanizacije spravila in nakladanja,

- organizacija dela v skupinah treh ali štirih delavcev, od katerih naj bo vsak usposobljen za delo z motorno žago,
- zagotovitev pravočasnih popravil motornih žag in zadostnega števila rezervnih delov, s čemer se znižajo zastoji,
- sistematično uvajanje kvalitetnega in tipiziranega orodja,
- organizacija prevoza delavcev na delovno mesto na obratih, kjer je to mogoče,
- povečanje delovne discipline z ugotavljanjem tedenskega učinka,
- koncentracija delovnih skupin na sečiščih,

Z navedenimi ukrepi bo mogoče pri istem obsegu proizvodnje znižati število zaposlenih v izkoriščanju od 190 delavcev na 170 delavcev, pri čemer je že upoštevan skrajšan delovni čas.

Pri organiziranju večjega števila prevozov delavcev na delovno mesto bi se prihranek na času še znatno povečal.

2. Gojenje gozdov:

- uvedba primerno velikih delovnih skupin za posamezne vrste gozdnogojitvenih del,
- koncentracija objektov in delovnih skupin na ožjih območjih (revirjih), kar bo omogočalo strokovno nadzorstvo, znižanje stroškov in kvalitetno izvedbo del,
- uvedba nagrajevanja po učinku na osnovi realnih normativov, s čimer bi omogočili nagrajevanje delavcev po vloženem delu in stimulirali dvig storilnosti tudi v tej dejavnosti,
- uvajanje primerne mehanizacije, kjer je to mogoče (priprava tal, pogozdovanje, čiščenje, kjer to dopušča teren),
- uvajanje kvalitetnega in tipiziranega orodja,

- izobraževanje gozdnega delavca tudi za gojitelja s čimer bo omogočeno smiselno kombiniranje med obema glavnima panogama, kar nakazuje že sam sezonski značaj dela (pozimi sečnja, spomladi, poleti, jeseni gojitvena dela),

S tem bo v tej dejavnosti (primarni proizvodnji) možno izvršiti večjo količino del s stalnimi kvalificiranimi delavci, ki dosegajo večji učinek in opravljajo delo kvalitetneje.

3. Drevesničarstvo

- opuščanje odročnih, majhnih nerentabilnih drevesnic (kar je deloma že izvršeno) in osnivanje večjih modernih drevesnic, ki bodo omogočale mehanizirano obdelavo pod stalnim strokovnim nadzorstvom,
- smotrna nabava osnovne mehanizacije in namakalnih naprav, kar bo zamenjalo tista ročna dela, ki terjajo največ stroškov,
- uvajanje realnih normativov in delitev osebnih dohodkov po individualnih učinkih,
- uvajanje potrebne evidence zaradi natančnega spremljanja stroškov po posameznih vrstah del.

4. Urejanje gozdov

- pravočasna in dovolj obsežna priprava dela z vso potrebno dokumentacijo,
- izboljšanje organizacije dela s pravilno časovno razporeditvijo dela pri čemer naj se zagotovi pomoč strokovnih oseb na obratu, na katerem se bodo ureditvena dela vršila,
- izdelati realne normative za posamezne vrste del, kar bo služilo za individualno ugotavljanje učinka in določitev potrebnega števila klupantov ter ostalih delavcev,
- vsa terenska dela naj bodo zaključena do meseca oktobra, kabinetna dela pa naj bodo končana do začetka terenskih del v naslednjem letu,

- uvedba urejanja po oddelkih namesto po parcelah v zasebnih gozdovih,
- uvedba točne evidence zaradi spremljanja stroškov po gospodarskih enotah.

5. Gozdno gradbeništvo in projektiranje

- zagotovitev projektov, ustreznih predračunov in ostale dokumentacije pred začetkom gradbenih del,
- izvršitev pripravljalnih del na gradbenem obratu na osnovi projektov že v zimskem času,
- koncentracija gradbenih del v okviru letnega plana na posameznem področju,
- zagotovitev potrebnega števila delovodij tako, da ima delovna skupina z 20 ali več delavci stalno svojega delovodjo na enem delovišču,
- uvedba mehanizacije za tista dela, katerih ročna izvedba zahteva največ delovnega časa in stroškov (zemeljska dela, vrtanje, transport, pri visokih gradnjah pa za dviganje bremen in mešanje betona),
- prevzem izvršenih del po predpisih (tehnično in strokovno),
- smotrna zaposlitev stalnih delavcev v zimskem obdobju.

Z navedenimi ukrepi bi se zmanjšalo potrebno število delavcev za cca 40 % in to predvsem nekvalificiranih sezonskih delavcev.

5. Gozdna mehanizacija

- redno vzdrževanje prevoznih sredstev naj se vrši ob sobotah, s čemer se bo znižalo število okvar in se bo izkoriščenost prevoznega parka povečala. Zaradi pravočasnega odstranjevanja manjših napak se bodo znižali stroški večjih popravil,
- formiranje manjše mehanične delavnice v Straži, kjer bi se vršilo tekoče vzdrževanje in manjša popravila transportnih sredstev in servis motornih žag ter ostale mehanizacije,
- uvajanje prevoza gozdnih sortimentov s kamionskimi in traktorskimi prikolicami in izboljšanje organizacije

prevozov s kamioni ali traktorji glede na relacijo, stanje cest in ekonomičnosti,

- za boljše izkoriščanje motornih žag je potrebno zagotoviti nemoteno oskrbo z gorivom in mazivom, z nadomestnimi deli in uvedbo evidence za spremljanje stroškov in učinka motork,
- zasedba delovnega mesta vodje za mehanizacijo s čemer bi izboljšali smotrno nabavo mehanizacije in nadomestnih delov, izkoriščanje strojev na podlagi zasledovanja učinka, organizacijo strojnega dela in izobraževanje delavcev za delo s stroji,

6. Rekonstrukcija in vzdrževanje gozdnih cest in stavb

- za vse rekonstrukcije naj se ugotovi njihova utemeljenost in izdela potrebna dokumentacija (projekt, predračun); večje rekonstrukcije naj izvrši gradbeni obrat,
- za redno vzdrževanje cest naj se postavijo cestarjem normativi odvisni od obremenjenosti ceste, stanja ceste, nagiba, in kvalitete veznega materiala,
- pri gradbenem obratu naj se ustanovi skupina za pripravo (z drobilcem) in razvoz gramoza, ki naj služi vsem gozdnim obratom,
- investicijsko vzdrževanje stavb naj vrši gradbeni obrat s tem, da se objekti vzdrževanja pravočasno predvidijo; redno vzdrževanje pa naj izvajajo gozdni obrati sami.

Razen navedenih ukrepov po posameznih dejavnostih, predlaga komisija še naslednje ukrepe, ki se nanašajo na delovno skupnost kot celoto:

1. Organizacija gozdarske službe

- strokovna delovna mesta naj zasedajo delavci s predpisano strokovno izobrazbo, kar bo imelo za posledico kvalitetnejšo izvedbo del z manjšim številom zaposlenih,
- smotrna organizacija dela strokovnih služb na obratih in upravi (pravilna obremenitev logarjev in revirnih, organiziranje pravočasnega in strokovno pravnega odkazila itd.),

- določiti pravo mesto in delokrog logarjev in revirnih gozdarjev,
- ureditev odkupa lesa od zasebnih lastnikov gozdov in ostalega poslovanja z njimi (določitev odkupnih dni, skladišč, načina izplačila ipd.),
- obveščanje in zadolžitve naj se v čim večji meri ureja z delovnimi nalogi (v pisni obliki).

2. Računovodska in planska služba

- izpopolnitev delovnih mest z delavci s predpisano kvalifikacijo,
- za celotno knjigovodsko službo na obratih naj odgovarja obratovni knjigovodja, ki naj pravočasno opozarja obrate o gibanju stroškov,
- izpopolnjuje naj se način zbiranja in knjiženja podatkov,
- določitev delokroga plansko - analitskega oddelka in izvedba notranje delitve dela; pravočasna dostava in večja točnost podatkov,
- v računovodstvu naj se uvede strojni način knjiženja, ki zagotavlja ažurnost podatkov,
- postaviti smiselni sistem kontrole tako, da bo uspešno in pravočasno odkrivala napake in jih z ustreznimi ukrepi odklanjala; razmejiti tekočo od občasne kontrole in določiti posamezne organe za obe vrsti kontrole,

3. Komercialna in skladiščna služba

- izvršiti delitev dela (nabava, prodaja),
- izdelati učinkovito nabavno in prodajno politiko,
- zagotoviti čim hitrejšo izstavljanje faktur s čemer se bodo obratna sredstva hitreje obračala,
- racionalna zaposlitev delovne sile na skladišču - kombinacija z gozdnimi obrati,
- znižanje stroškov pri prevažanju in prekladanju gozdnih sortimentov na skladišču,

4. Nagrajevanje

- izboljšati obstoječi pravilnik o delitvi osebnih dohodkov s kriteriji za nagrajevanje po učinku in realizaciji,
- nagrajevati čim več po učinku na podlagi individualnih in skupinskih norm,
- mesečne akontacije za delavce, ki niso nagrajevani po učinku, naj imajo konstantni in gibljivi del. Zadnji naj zavisi od realizacije predvidenih del,
- za delitev po tromesečnih obračunih po enotah (individualna delitev) naj se izdelajo na obratih pravilniki, ki naj vsebujejo objektivne kriterije; upoštevajo naj se izostanki (opravičeni, neopravičeni, bolniški), stroški vzdrževanja motork, prevoznih sredstev in druge mehanizacije itd.
- strokovne službe na upravi naj se nagrajuje po kriterijih, ki naj vežejo na uspeh posameznih panog v okviru celotne gospodarske organizacije,
- za vse ostale službe in delovna mesta naj se preštudirajo kriteriji, po katerih naj se stimulatивно nagrajuje po delu.

Navedeni ukrepi v nagrajevanju bodo pozitivno vplivali na storilnost, boljšo izrabo časa, večjo disciplino, osebno odgovornost in na znižanje stroškov.

5. HTV služba

- poostritev varnostne discipline v smislu doslednejšega izvajanja določil internega pravilnika o ZTV ukrepih, s čemer se bodo zmanjšali izostanki od dela zaradi nesreč pri delu,
- ob prilikah kolektivnih sestankov na proizvodnih obratih analizirati stanje varnosti pri delu in pri tem obravnavati konkretne primere nesreč pri delu,
- pravilnik o delitvi osebnih dohodkov naj po tromesečnih obračunih stimulira tiste proizvodne enote, ki bodo najbolj znižale odstotek nezgod in obolenj,

- letno organizirati zdravstvene preglede delavcev, zlasti pa tistih, ki opravljajo vibrirajoče stroje zaradi ugotavljanja poklicnih obolenj,
- vršiti cepljenje delavcev proti gripi,
- pravočasna nabava predpisanih in kvalitetnih HTV sredstev in vodenje točne evidence o njihovi pravilni uporabi,

Z navedenimi ukrepi, zlasti pa z uvedbo proste sobote (rekreacija) se bo izboljšala varnost pri delu in delovni pogoji delavcev, znižalo se bo število nezgod in obolenj, povečala pa delovna storilnost.

6. Izobraževanje

- organizirati izobraževalni center pri delovni skupnosti GG Novo mesto z nalogo, da sistematično organizira izobraževanje delavcev posameznih panog ter varstveno vzgojo in omogoča delavcem, da dosežejo potrebne kvalifikacije. Izobraževalne tečaje organizira v najugodnejših obdobjih glede na sezonski značaj dela po različnih panogah.

Komisija predlaga naj se poleg vseh naštetih ukrepov odpravijo tudi vsi sestanki družbeno političnih organizacij in organov samoupravljanja v rednem delovnem času in se prenesejo na proste sobote. S tem se bo v veliki meri zmanjšal izpad delovnega časa.

Navedeni ukrepi, ki so bili že izvršeni in predlagani ukrepi zagotavljajo, da bo gospodarska organizacija dosegla enako količinsko proizvodnjo, enak brutto produkt in enak netto produkt, to je enak osebni dohodek in enaki skladi na zaposlenega delavca kot pred uvedbo skrajšane delovnega časa. Te ekonomske kazalce je težko s številkami dokazati, ker se gozdna proizvodnja bistveno razlikuje od ostalih panog zaradi močnega vpliva naravnih činiteljev in instrumentov. Iz istih razlogov je nemogoče mesečno analitično spremljati efekte ukrepov, ki jih predpisuje navodilo za spremljanje rezultatov prehoda na 42-urni delovni teden.

Količinska proizvodnja na zaposlenega delavca se ob predlaganih ukrepih ne bo znižala, temveč je pričakovati, da se bo povečala za 12,5 %.

Netto produkt po zaposlenem je predvsem odvisen od naravnih pogojev dela, od kvalitete sestoja, ki je namenjen za posek in od gospodarskih instrumentov (plafonirane cene), v manjši meri pa zavisi od storilnosti delavca. Pri prehodu na 42 urni delovni teden se bo netto produkt na zaposlenega delavca povečal za 14,6 % ob realizaciji ukrepov, ki jih je predlagala komisija za prehod na 42-urni delovni teden. Tak rezultat lahko pričakujemo pod pogojem, da se faktorji na katere gospodarska organizacija ne more vplivati, ne spremenijo.

Osební dohodek na delavca se ob prehodu na skrajšani delovni čas ne bo znižal zaradi povečane storilnosti in ekonomičnejše proizvodnje, temveč predvidevamo, da se bo s sprostitvijo dela notranjih rezerv celo povečal za okrog 11 %.

Del čistega dohodka za sklade po zaposlenem se bo iz istih razlogov povečal za 4 %.

DOPOLNILNE ORGANIZACIJSKE SPREMEMBE ZA PREHOD NA 42-URNI DELOVNI TEDEN

I. UVEDBA DEŽURNE SLUŽBE OB PROSTIH SOBOTAH

Dežurno službo je potrebno uvesti zaradi potrebne kontinuitete poslovanja in zaradi varnosti imovine podjetja in zaradi vzdrževanja mehanizacije.

Dežurno službo se mora uvesti:

- na odpremnih skladiščih zaradi pogojev odpreme lesa (vagani),
- na sedežu podjetja in sedežih gozdnih obratov zaradi registracije nastale problematike ter obveščanja ob nujnih primerih ter ustreznega ukrepanja,
- v vseh dejavnostih, kjer zaradi sezonskega značaja nastopajo konice,
- pri vzdrževanju mehanizacije.

Natančna določila o načinu, času in kraju izvajanja dežurstva bo določal Pravilnik o uvedbi dežurne službe na območju GG Novo mesto, ki bo po temeljiti proučitvi potrebe izdelan do konca 1964 leta.

URNIK DELA DELAVCEV V NEPOSREDNI PROIZVODNJI

dan	mesec:	maj avgust	sept., okt., marec, april	november, decem- ber, jan. febr.
ponedeljek		10 ur	9 ur	7 ur
torek		10 ur	9 ur	7 ur
sreda		10 ur	9 ur	7 ur
četrtek		10 ur	9 ur	7 ur
petek		10 ur	9 ur	7 ur
sobota		-	-	-
Skupno tedensko		50 ur	45 ur	35 ur
Letno povprečje		42 ur tedensko		

1. Ta urnik velja za delo pri izkoriščanju gozdov, gojenju gozdov, v drevesnicah, gozdnem gradbeništvu, urejanju gozdov in gozdni mehanizaciji.
2. V slučaju, da predlagani urnik ne bi odgovaljal potrebam proizvodnje ga lahko obratni delavski svet spremeni s tem, da tedensko povprečje v letu ostane nespremenjeno (42 ur).
3. Pri obračunavanju dopusta se proste sobote štejejo kot dopust.

xXx

OB PLENUMU DIT-a GOZDARSTVA IN LESNE INDUSTRIJE V DO-
LENJSKIH TOPLICAH DNE 8. in 9. JANUARJA 1965

Preko 70 gozdarjev iz vse Slovenije se je dne 8. januarja zbralo na posvetovanju v Dolenjskih Toplicah. Prvega dne je bila na programu razprava o aktualnih vprašanjih gozdarstva ter lesne in papirne industrije, dočim je bil naslednji dan posvečen organizacijskim vprašanjem (statut organizacije, kratka informacija o delu društev, poročilo o Gozdarskem vestniku in o pripravi strokovnega gozdarškega in lesno industrijskega besednjaka, ki bo verjetno izšel v letu 1966).

V razpravi prvega dne se je zvrstilo enaindvajset govornikov. Obnovimo na kratko, o čem je tekla razprava, saj po njej precej zanesljivo lahko presodimo, kaj lesnoindustrijske, papirne in gozdarje trenutno najbolj zaskrbljuje.

V grobem lahko na plenumu podano razpravo grupiramo v naslednje skupine:

Odnos med lesno in papirno industrijo in odnos obeh teh do gozdarstva.

Zdi se, da tako lesarje kot papirce preveva prevelik optimizem glede višine sečenj in glede količin lesa, ki jih želita obe panogi predelati. Predvsem velja to za papirce, pa čeprav imajo prav ti v zadnjem času slabe izkušnje, saj eden od papirnih strojev v Krškem že skoro mesec dni stoji zaradi pomanjkanja lesa. Lesarji dolžijo papirce, da se razvijajo na njihov račun, ker zajemajo v svojo predelavo hlodovino III. klase. Pri vsem tem je interesantno da lesarji trdijo, da v mednarodni menjavi za enoto lesa dosežejo večjo vrednost kot papirci, le-ti pa odločno dokazujejo ravno obratno. Kaže, da bi bilo na to vprašanje potrebno dati čimprej odgovor in da bi se potem naš izvoz vsaj delno skušal usmeriti res tja, kjer so rezultati ugodnejši. Seveda pa tu enostranska rešitev ne bo mogoča. Papirna industrija predvideva v bodoče visok porast svojih kapacitet. Oba glavna potrošnika kakor tudi gozdarji pa se zavedajo, da je preskrba s surovino brez temeljitih premikov v osnovni gozdni in plantažni proizvodnji lesa gotovo zelo dvomljiva, če ne iluzorna. Vsi smo si edini, da je treba gozdne fonde obogatiti. Ta naloga gozdarjev

pa je izvedljiva samo ob zagotovitvi materialnih sredstev. Kakšna je pripravljenost enih in drugih (lesarjev in papircev) za tako pomoč? Stališči sta različni: lesarji trdijo, da naj bi bila cena lesa ekonomska, t.j. tako visoka, da bi gozdarstvo samo zbralo zadostna sredstva za povečanje osnovne gozdne proizvodnje. Papirci že sedaj prostovoljno iz lastnih sredstev dotirajo pospeševanje hitrorastočih drevesnih vrst - predvsem topole in so za to še pripravljeni. Seveda pa je spričo velikih potreb teh sredstev premalo.

V razpravi o možnostih povečane sečnje in o povečani osnovni proizvodnji lesa na sedaj slabo poraščenih površinah nas je začudila predvsem enormna razlika v oceni površin. Dočim je eden od diskutantov trdil, da imamo takih površin (z zalogo do 80 m³/ha.) kar 300.000 ha, ki naj bi jih posekali in pogozdili v 30 letih - torej bi letno znašal tzv. izredni etat 800.000 m³ in letna pogozditev 10.000 ha - je drugi ocenil, da je v Sloveniji potrebnih premene 80.000 ha degradiranih gozdov. Verjetnejša je druga ocena. Prav čudno je, da more priti do takih različnih ocen, ko vendar vemo, da je večina gozdov v Sloveniji že urejena. Nepoznavalce slovenskih gozdarskih razmer bi take ocene lahko zavedle v napačne zaključke.

Druga skupina je hotela osvetliti proces podružbljanja v gozdarstvu. Pozitivno sta ocenila taka prizadevanja na svojem področju diskutanta iz GG Ljubljana in Slovenjgradca. Izražena pa je bila bojazen, da bi zaradi neživljenjskih predpisov v tem procesu prišlo do zastoja ali nazadovanja posebno še, če ne bo enkrat odločno urejen promet z lesom. Največji uspeh je doslej dosežen (kooperacija) pri zajemanju blagovne proizvodnje, dočim je prevzem in odkup lesa na panju še malenkosten iz objektivnih razlogov (drobna in zato nerentabilna, po parcelah razbita proizvodnja). Zaradi različnih pogojev (večje in manjše parcele, večje in manjše zaloge, večje in manjše blagovne proizvodnje) so uspehi pri podružbljanju po posameznih območjih različni.

Poudarjena je bila tudi potreba po vključevanju kooperantov v samoupravljanje. (To naj bi bilo tudi za nas opozorilo).

Eden od diskutantov je s stališča predelovalne industrije s podatki v svetu osvetlil pereče pomanjkanje surovin in govoril o razmejitvi le-te med mehanično predelovalno in kemično industrijo. Gozdarski strokovnjak - biolog pa je na kratko omenil možnosti, načine in dosedanje uspehe pri osnovanju nasadov hitrorastočih drevesnih vrst. Zanimiva je zamisel t.zv. dvoslojnih sestojev, v katerih naj bi gornji sloj tvoril vnešeni nosilec proizvodnje (hitrorastoč iglavec ali listavec) vmes pa naj bi svojo pozitivno biološko vlogo opravili panjevski listavci kot spodnji sloj.

Zanimiva je bila razprava o zagotovitvi sredstev za povečanje osnovne lesne proizvodnje. Vsi diskutanti so si bili enotni v tem, da je povečana sečnja mogoča le tudi ob povečanem vlaganju v gozdnogojitvena dela in ob povečanem osnovanju plantažnih in intenzivnih nasadov. Žal pa v bistvenem vprašanju, od kje dobiti sredstva, ni bilo enotnosti. Eni so menja, da bi v sklad za pospeševanje proizvodnje morali poleg družbe (preko bank) prispevati tudi vsi trije partnerji: gozdarstvo, lesna in kemična industrija. Toda drugi, zastopniki tistih gozdnogospodarskih območij, kjer se akumulira največ sredstev, ki bi jih po mnenju mnogih v zmerni meri lahko prelivali v potrebnejša področja, so bili odločno proti. Dokazujejo celo, da bi tudi njihova področja bila potrebna pomoči od zunaj. Ob tako različnih stališčih med gozdarji je težko pričakovati pozitivnih ukrepov glede financiranja dolgoročnih bioloških investicij.

V kratkem sestavku je seveda nemogoče o plenumu izčrpno poročati. Diskutanti so poleg gornjih vprašanj govorili tudi o novem temeljnem zakonu o gozdovih, o gozdnih skladih pri občinah, o izobraževanju, o pripravniškem stažu in strokovnem izpitu mladih gozdarskih strokovnjakov i.dr.

Ob koncu naj ponovimo misli, ki jih je v diskusiji na plenumu podal pisec tega sestavka.

"Hvalevredno bi bilo, če bi ta plenum vsaj nekoliko povečal zainteresiranost kolektivov gozdnih gospodarstev za gozdnogospodarske probleme izven svojih lastnih območij. Ne bi bilo prav, če bi vztrajali pri tem, da ponekod zaradi ugodnega položaja (bogatih gozdnih fondov)

nesorazmerno hitreje povečujemo standard kolektiva, drugod pa manjka najnujnejših in minimalnih sredstev za povečanje osnovne gozdne proizvodnje.

Razlike med gozdnimi gospodarstvi v pogledu materialne baze so velike. Vendar ne gre tu toliko za razlike v osebnih dohodkih, in v opremljenosti, temveč predvsem v materialnih možnostih za vlaganje v osnovno gozdno proizvodnjo.

Te razlike so tako velike, da same zgovorno pričajo o možnosti prelivanja vsaj minimalnih sredstev - dokaz za to je dejstvo, da sploh shajajo gozdna gospodarstva z najnižjimi gozdnimi fondi, ki se pretežno sestoje iz listavcev.

Na žalost so materialna sredstva pri GG v obratnem sorazmerju s prepotrebnimi vlaganji. Prav bi torej bilo, da bi gozdarji prvi dali iniciativo in materialno bazo za sklad, ki naj bi omogočil povečano gozdno proizvodnjo. Slišali smo pohvalo celulozni industriji, da je že pokazala pripravljenost pomagati. Upam, da bo ta pripravljenost rodila tudi konkretne sadove proti GG Novo mesto. O tem sicer še nismo veliko govorili; o naši dobri volji pa govori dosedanje delo - kar pa velja vsaj toliko kot prepričljiva beseda.

Dosedaj smo poleg rednega pogozdovanja osnovali na prej neproduktivnih tleh 750 ha intenzivnih nasadov (iglavcev - delno listavcev) - to je dovolj za vzorec, ki naj pove in pokaže ali je vredno dajati pomoč ali ne. Področja z listavci prav gotovo zaslužijo še posebno pozornost s strani celulozne industrije - saj ta področja proizvajajo bukov celulozni les, ki je za 1/3 slabše plačan od celuloznega lesa iglavcev, na drugi strani pa zahteva skoro še enkrat več vloženega dela.

Poleg materialne pomoči, ki se je nadejamo, pričakujemo tudi zanimanja za naše delo s strani gozdarskega inštituta in gozd. fakultete - površine, ki nas čakajo so namreč velike in gredo v 10.000 ha in bi bila škoda prevelika, če bi pri tem delali napake, ki bi jih čutili z ozirom na dolgotrajno proizvodnjo cela desetletja.

Gozdno gospodarstvo Novo mesto si je za leto 1965 zastavilo precej veliko nalogo v gozdnogojitvenih delih pa tudi za snovanje intenzivnih nasadov na površinah, ki kot grmišča ali opuščeni pašniki ne dajejo ničesar. V našem planu smo že računali na sredstva izven podjetja. Preskrba sredstev v ta namen je pereča in aktualna. Pričakujemo torej, da bo tudi ta plenum po svoje pospešil čimprejšnjo ugodno rešitev nakazanega vprašanja".

ing. Janez Penca

xXx

IZKORIŠČANJE GOZDOV SLP IN ZAJETJE BLAGOVNE PROIZVODNJE
V LETU 1964

V družbenem planu izkoriščanja gozdov, s katerim smo startali v preteklem letu, je bil načrtan fizični obseg te dejavnosti. Iz bilance za to obdobje je razvidno, da je ta dejavnost pokazala zadovoljive rezultate, tako v sami proizvodnji, kakor tudi v odkupu in finančnem efektu proizvodnje sploh.

Plan poseka in izdelave lesa za leto 1964 je, kakor vsako leto presegel etatno maso, katero odreja gospodarski načrt podjetja. To zvišanje ali preseganje sečnje nad etatom ne bi imelo nobenih posledic, če se to preseganje ne bi nanašalo na deficitarne iglavce.

Realizacija plana odkazila v družbenih gozdovih je bila v letu 1964 naslednja:

iglavci	36.875 m3 bruto	31.344 m3 neto
listavci	55.793 m3 bruto	48.547 m3 neto
Skupaj:	92.658 m3	79.891 m3

Kakor je iz podanih številk razvidno, je odnos poseka lesa iglavcev in listavcev 39,8 % napram 61,2 %, kar pomeni v odnosu na leto 1963, povečanje poseka lesa iglavcev za 1 %.

Izvršitev plana poseka in izdelave lesa se je v glavnem razvijala po dinamiki plana, ker so gozdni obrati zaposljevali dovolj, včasih pa tudi preveč delovne sile. Razlogi za to so tako subjektivni kakor tudi objektivni. Proti koncu koledarskega leta so nekateri gozdni obrati skušali uravnovesiti mehaniziranost prve faze proizvodnje s številom zaposlenih delavcev. To jim je uspelo, kar lahko smatramo kot prvi korak k dviganju produktivnosti.

Če analiziramo gibanje delovne sile skozi celo leto in če jo primerjamo z dinamiko vsakega četrletja, pridemo do prepričanja, da smo jo imeli tudi preveč.

Po posameznih kvartalih se je število delovne sile v izkoriščanju gibalo takole:

I.	II.	III.	IV.
230	210	145	130

To podčrtavamo zaradi tega, ker je podjetje že prešlo na 42-urni delovni teden in na popolnoma mehanizirano prvo fazo proizvodnje. Tako je bilo v I. kvartalu 1964 vključenih v proizvodnjo 50 motornih verižnih žag tipa Partner. To število se je do konca leta zvišalo na 73, povprečno pa je bilo na delu 55 - 60 motork. To število motork bi moralo imeti za posledico zmanjšanje števila delavcev in zvišanje produktivnosti po delavcu ali motor-ki. To pa se na žalost ni zgodilo povsod, ampak je število delavcev ostalo isto in zmanjšali so se efektivni dnevi delavca na delu. Mesečne analize produktivnosti v preteklem letu nam kažejo širok razpon odstopanj med gozdni-mi obrati, ki znaša od 1,2 m³ do 5,6 m³ na enega delavca. Te številke nam hkrati kažejo stopnjo organiziranosti gozdnega obrata, tako po vprašanju zajemanja evidence, kakor tudi izkoriščanja motork in discipliniranosti delavca na delu.

Povdariti je treba, da je podjetje organiziralo več tečajev za usposobitev delavcev pri delu z motorkami, kar je prednost pred zasebniki-kmeti, ki se v zadnjem času na veliko oskrbujejo z motorkami za potrebe svojega gospodarstva. To pomeni, da je treba naše delavce vzgajati, da spoštujejo orodje, ki je last podjetja pri katerem delajo.

Iz tega izhaja, da se mora vsak dan ustvarjati večje zaupanje in večja odgovornost, zavedajoč se dejstva, da je naš standard, naša perspektiva in tudi naš razvoj odvisen od nas samih, od našega poslovanja, gospodarjenja in spretosti.

Iz analize realizacije poseka in izdelave lesa za leto 1964 je razvidno naslednje:

	plan	izvršitev	%
iglavci	31.344 m ³	31.553 m ³	100
teh.les list.	16.607 m ³	21.071 m ³	127
prostor. les	50.423 m ³	51.151 m ³	101
Skupaj:	79.891 m ³	85.872 m ³	107

To pomeni, da je bilo v celoti realizirano 107 % plana in da se je pri teh 7 % prekoračitve doseglo 27 % prekoračitve v tehničnem lesu listavcev, kar brez dvoma govori o boljšem izkoriščanju lesne mase.

Odstotek izkoriščanja več vrednih sortimentov je razviden iz naslednje analize za iglavce:

	plan	%	izvršitev	%
Hl.iglav.K			1.940 m ³	9
" " I.	6.689 m ³	31	8.304 m ³	37
" " II.	7.881 m ³	36	7.692 m ³	34
" " III.	7.234 m ³	33	4.533 m ³	20
Skupaj:	21.804 m ³	100	22.469 m ³	100

Po gozdnih obratih:	I. kl.	II. kl.	III. kl.
GO Novo mesto	21 %	55 %	24 %
GO Črmošnjice	49 %	31 %	20 %
GO Črnomelj	37 %	33 %	30 %
GO Straža	44 %	35 %	21 %
GO Poljane	37 %	40 %	23 %

Odstotek je po posameznih gozdnih obratih različen, na splošno pa za podjetje pozitiven, vendar nerealen, kar je med drugim tudi posledica pomanjkanja hlodovine iglavcev na žagarskih obratih.

Pri listavcih (bukovina) je podobno:

	plan	%	izvršitev	%
Hl.buk. za Fl	2.210 m3	15	4.084 m3	23
" " za žago I.	2.798 m3	19	4.215 m3	24
" " " II.	4.017 m3	27	4.762 m3	27
" " " III.	4.597 m3	31	3.102 m3	17
" " za prage	1.177 m3	8	1.163 m3	7
" " K kl.			424 m3	2
Skupaj:	14.799 m3	100 %	17.750 m3	100 %

Po gozdnih obratih:	FL	K	I	II	III	pragi
GO Novo mesto	19 %		16 %	33 %	25 %	7 %
GO Črmošnjice	15 %		28 %	29 %	22 %	6 %
GO Črnomelj	18 %	2 %	34 %	30 %	13 %	3 %
GO Straža	38 %	4 %	22 %	20 %	11 %	5 %
GO Poljane	22 %	5 %	23 %	24 %	17 %	9 %

Ta analiza kvalitete nam kaže, da je bil dosežen odstotek boljše bukovne hlodovine, vendar nam to bolj govori o konjunkturi lesa, kakor pa o kvalitetnejši izdelavi v odnosu na veljavni JUS.

Po vprašanju oddaje lesa v maloprodajo za zadostitev lokalnih potreb je bilo realizirano 87 m3 iglavcev in 4.545 prm drv in sečnih odpadkov.

Spravilo lesa je imelo v preteklem letu nekaj kritičnih točk, vendar posledic ni bilo čutiti. Splošno dviganje cen je imelo za posledico tudi dvig cen vozniških uslug

in iznosilcev drv. Zaradi tega bo potrebno v bodoče posvetiti več pozornosti vprašanju zavarovanja voznikov in iznosilcev drv, s čimer bi se zagotovilo nemoteno spravilo in iznos lesa.

Prevoz lesa je bil v lanskem letu izvršen z lastnimi kamioni in traktorji brez posebnih težav, kar nam tudi potrjujejo prehodne zaloge lesa na kamionskih cestah.

Kar se tiče podružbljanja gozdne proizvodnje in zajemanja blagovne proizvodnje iz zasebnih gozdov, si je podjetje prizadevalo, da gospodarjenje z gozdovi v državljanski lastnini približa gospodarjenju v SLP gozdovih.

Misel podružbljanja gozdne proizvodnje, ali enotnost gospodarjenja z gozdovi, ne glede na sektor lastništva in prehod iz gospodarjenja na malih gozdnih parcelah na kompleksno gospodarjenje po oddelkih v okviru gozdno gospodarskih enot je stara toliko kot zakon o gozdovih, ki je temu vprašanju posvetil posebno pozornost. To pa ne pomeni, da pred izidom zakona o gozdovih ni bilo želja, lahko bi rekli razvojnih tendenc, ki se oblikovale zakonsko določilo. Drobni lastninski odnosi imajo zlasti v gozdarstvu negativne posledice. Gozdarstvo potrebuje namreč za uspešno gospodarjenje večje komplekse zemljišč, kajti mali kompleksi ne morejo dati večje produktivnosti. Tej nalogi se posveča velika pozornost. V taki obliki gospodarjenja se bolj izkorišča strokovni kader in bolj izplača nabava mehanizacije za izkoriščanje gozdov. Izkoriščanje večjih gozdnih kompleksov je veliko cenejše in lažje zaradi uporabe mehanizacije. Izgradnja poti in cest ter povečanje gozdnogojitvenih dejavnosti so najmočnejši argumenti, ki bodo zasebnika prepričali, da ima večje koristi, če prepusti gospodarjenje z gozdom naši gospodarski organizaciji. Lastnika gozda je treba pravilno vzgojiti in mu s praktičnimi primeri dokazati, da ima od takega načina gospodarjenja samo korist.

Sledeč temu cilju se je v preteklem letu pristopilo k urejanju kooperacijskih odnosov s sklepanjem pogodb z lastniki zasebnih gozdov. Od 17.764 posestnikov gozdov, kolikor jih je na našem gozdnogospodarskem območju je zajeto s pogodbami 28 %, od 50.599 ha zasebnih gozdov pa je zajeto 37 % površine.

Realizacija plana odkupa lesa (blagovne proizvodnje) na panju, v gozdu, kamionski cesti ali na železniški postaji, je izvršena s 104 %, kar je razvidno iz naslednje razpredelnice:

		plan	izvršitev	%
Iglavci	m3	10.440 m3	9.027 m3	90
Teh.les list.	"	40.248 "	41.887 m3	105
Prostor.les	prm	23.014 prm	28.482 m3	119
Skupaj:	m3	65.639	68.177	104

po gozdnih obratih:

GO Novo mesto	75 %
GO Straža	108 %
GO Poljane	120 %
GO Črmošnjice	108 %
GO Črnomelj	115 %
GO Trebnje	108 %
GO Metlika	109 %

Doseženi rezultati kolektiva so posledica ukrepov za realizacijo postavljenih nalog in razvoja proizvodno - materialne moči podjetja.

Ing. Rade Kalinovič

xXx

ŠE MNOGO SREČNIH LET TOVARIŠ NANDE!

20. januarja 1965 je praznoval svoj 50. rojstni dan tov. Kapš Ferdinand, doma iz Kota pri Semiču, sedaj zaposlen kot revirni nadzornik pri Gozdnem obratu Črmošnjice. Rodil se je v Selih pri Vrčicah kot kmečki sin. Z lastnimi silami se je kot mladenič žilavo prebijal skozi pomanjkanje. Trda šola njegove mladosti je iz nje ga napravila resnega moža, trdnega značaja, toda globoko socialno čutečega, saj je sam bridko občutil in doživel socialno gorje malega človeka. Že kot mladenič je bil naprednega mišljenja in je zato pri delu in iskanju službe večkrat naletel na težave pri delodajalcih. Zato se je tudi po kapitulaciji predaprilske Jugoslavije takoj vključil v narodnoosvobodilno gibanje. Od leta 1941 pa do julija 1943 je bil aktivist NOV in sodeloval pri raznih sabotažnih akcijah. Leta 1943 je v mesecu juliju odšel v partizane. Tam je bil najprej komandir grupe VOS-a, nato komandant ostrostrelskih grup in lovcev na tanke, komisar čete, ob koncu vojne pa tehnični oficir v brigadi KONOJ-a.

Po končani vojni si je ustvaril dom in družino, ter se takoj vključil v proizvodnjo. V letu 1949 se je vključil v gozdarstvo in je kot logar v letih velikega gozdarskega plana opravljal svoje delo vestno in disciplinirano ter kmalu postal vzgled ostalim gozdarskim sodelavcem. Nato je služboval kot revirni nadzornik pri Okrajni gozdni upravi ter kot referent za gozdarstvo pri občinski skupščini Črnomelj. Ko se je formiralo Gozdno gospodarstvo je v januarju 1964 prevzel revir Semič, ki obsega 3600 ha površin zasebnega sektorja.

Med ljudmi je tov. Nande zelo priljubljen ter je kot komunist delaven na vseh področjih. Njegova vsestranska aktivnost se kaže tudi pri delu samoupravnih organov in raznih komisij pri gozdnem gospodarstvu.

Čestitamo Ti, dragi Nande, k Tvojemu življenjskemu prazniku z željo, da bi še mnogo let delali skupaj in ustvarjali skupaj plodove, ki bodo koristili ne samo nam, temveč tudi poznejšim generacijam!

Kolektiv gozdnega obrata
Črmošnjice

KATASTER GOZDNIH KOMUNIKACIJ

Marsikdo se sprašuje, kaj je pravzaprav kataster gozdnih komunikacij in zakaj je potreben? Ker je to predmet, o katerem se sorazmerno malo govori, mislim da je potrebno o njem nekoliko obširneje spregovoriti.

Ravno tako, kot poznamo za zemljiške parcele kataster zemljišč, kjer so vse parcele s pripadajočimi številkami nanizane v pregledne sezname z odgovarjajočimi kartami, obstoja tudi kataster gozdnih cest, kjer so vse ceste s svojimi številkami zbrane v seznamih in pregledno prikazane na kartah. Poznamo tudi kataster javnih cest in še mnogo drugih katastrov.

Kataster gozdnih komunikacij bo izdelan na sledeč način: Vse ceste posameznega gozdnega obrata bodo zbrane v posebnih mapah, kjer bo imela vsaka cesta svoj karton na katerem bodo popisani vsi karakteristični podatki ceste (relacija, števil. ceste, dolžina, maksimalni vzpon in protivzpon, minimalni radij, kvaliteta itd.). Na kraju bo dodan še kataster javnih cest, katerega glavni namen je, da nam pove, koliko km javnih cest poteka po dotičnem gozdnem obratu in koliko od te dolžine poteka po gozdu ali izven, t.j. koliko km cest je produktivnih oziroma spojnih. Za vsak obrat bo priložena tudi pregledna karta javnih in gozdnih cest, ki je sestavljena iz kopij specialk v merilu 1 : 25.000.

Ker vse gozdne ceste niso enako kvalitetne in tudi niso enako pomembne, smo jih razdelili v tri skupine in to: gozdne ceste I, II. in III. reda. Pod gozdne ceste I. reda so mišljene glavne prometne žile z utrjenim cestiščem, ki so dovolj široke za kamionski promet. Nanje se stekajo vse ostale manj važne gozdne ceste, zato so tudi najbolj obremenjene, kajti po njih teče promet praktično skozi vse leto.

Pod gozdne ceste II. reda se razumejo tiste, ki so sicer dobre in primerne za kamionski promet, vendar pa so navadno krajše in manj pomembne.

Gozdne ceste III. reda so za kamionski prevoz manj primerne, imajo slabo podlago in so bolj primerne za traktorski prevoz. V primeru rekonstrukcije bodo take ceste

prešle v višji red, kajti računati je, da se bo sčasoma prešlo izključno na kamionski prevoz lesa.

Ta razdelitev pride največ v poštev pri vzdrževanju cest. Ceste višjega reda so bolj obremenjene, zato so tudi stroški vzdrževanja pri njih večji, kakor je to primer pri cestah nižjega reda.

Sama razdelitev nima nobene zveze z razdelitvijo javnih cest na rede in je to čisto internega pomena.

Pomen katastra gozdnih komunikacij se v glavnem odraža v sledečem:

1. Potrebno je poznati točne dolžine gozdnih cest, ki se potem upoštevajo pri popisu osnovnih sredstev,
2. Razdelitev cestnih odsekov na cestarje naj se opira v prvi vrsti na razdelitev cest po redih, kajti razumljivo je, da pripada cestarju na cesti I. reda, ki je najbolj obremenjena, krajši odsek, kot na cesti nižjega reda.
3. Pri prevozu lesa, za obračunavanje ton-km.
4. Za izračun gostote gozdnih cest.

Pri izračunu gostote cest je vprašanje, na kako veliko področje se opredelimo. Naši gozdno-ureditveni načrti se nanašajo na določene gospodarske enote, katerim bi praviloma moral biti priložen tudi elaborat o gozdno-komunikacijskem omrežju za določeno gospodarsko enoto. Vendar mislim, da bi bilo še najbolj realno, če bi se elaborati o gozdnih komunikacijah nanašali na gozdno gravitacijska območja, ki pa na območju našega gozdnega gospodarstva še niso točno izločena. Zato tudi gospodarske enote ne predstavljajo nekega določenega gravitacijskega območja. Bolj kot gospodarska enota, pa je podobno gravitacijskemu območju območje gozdnega obrata, zaradi česar smo se opredelili za izračun gostote po gozdnih obratih. To je najprimernejše tudi zaradi tega, ker je kataster gozdnih komunikacij izdelan ločeno po gozdnih obratih. Ker nam je površina posameznega obrata znana, vzamemo iz katastra gozdnih komunikacij le še skupno produktivno dolžino gozdnih cest določenega obrata in že lahko izračunamo gostoto.

Kataster gozdnih komunikacij se bo vsako leto sproti dopolnjeval, kolikor bo pač v dotičnem letu zgrajenih novih cest, ali izvršenih rekonstrukcij. Tako bodo lahko vsako leto sproti na razpolago skupne produktivne dolžine gozdnih cest, kakor tudi trenutna gostota cest za vsak obrat posebej. Ravno tako bomo tudi takoj lahko vedeli, kakšna je gostota za območje vsega gozdnega gospodarstva.

Ker so karte sestavni del katastra gozdnih komunikacij naj še na kratko omenim, kako le-te izgledajo.

Kot je bilo že omenjeno, so karte sestavljene iz kopij specialk 1 : 25.000. Na vsaki karti je vrisana meja gozdnega obrata ter omrežje javnih in gozdnih cest. Javne ceste so označene črno, z rimsko številko pa je označen red ceste. Gozdne ceste pa so vnešene v barvah in to: ceste I. reda - karmin, II. reda - cinober in ceste III. reda - oranžno. Na vsaki cesti bo označena številka ceste, njena skupna dolžina v kilometrih, kakor tudi dolžine od križišča do križišča. Tako bomo lahko že iz karte razbrali katera pot je krajša in koliko kilometrov je bilo prevoženih za določeno vožnjo.

Ker moramo vedeti točne dolžine gozdnih cest je potrebno le-te tudi izmeriti. V preteklem letu so bile izmerjene na območju gozdnih obratov Straža, Poljane in Črnomelj, letos pa se bo to izvršilo še v Črmošnjicah, Novem mestu in Trebnjem. GO Metlika nima gozdnih cest.

Vzporedno z merjenjem smo na vsak kilometer postavili količek, ker nameravamo že v tem letu postaviti ob gozdnih cestah kilometrske kamne. Kamne bodo izdelali na GO Straža in to iz betona ter jih oblili s cementnim mlekom. Kamni bodo obarvani belo, napis pa bo črne barve. Začetni kamni bodo nekoliko širši, na njih pa bo napis "GOZD-NA CESTA" in številka ceste. Na vseh naslednjih pa bo napisana odgovarjajoča dolžina v kilometrih.

Planirano je, da bo v letošnjem letu kataster gozdnih komunikacij končan. Kompletirane mape s seznamami cest in kartami bodo izdelane v dveh izvodih. Prvi izvod bodo dobili gozdni obrati, drugi pa bo ostal v arhivu in se bo po potrebi dopolnjeval.

ing. Jože Kruljac

GRADBENI OBRAT V LETU 1964

Plan gradenj za leto 1964 je bil zelo obsežen, obenem pa zelo razdrobljen na več gradilišč in delovišč:

- a) Gozdne ceste: Komarna vas - Smrečnik, Jurcelj - Staro-loška, Dečja vas - Jordankal, dograditev ceste Golobinjek, Plano - Brezova reber, Dolenjske Toplice - Drganja sela, rekonstrukcija del ceste Rampoha in začeti z deli na cesti Srnski ovinek - Oražem.
- b) Visoke gradnje: logarnica Trebnje, kočja za voznike Brezova reber in dograditev kočje na Primožu.

S sprejetjem plana je bila postavljena pred gradbeni obrat naloga, da se ta plan izvede. Finančna sredstva so bila zagotovljena v višini predračunov s strani podjetja in od gozdnih skladov občinskih skupščin Novo mesto in Trebnje.

Gradbeni obrat je s svojim internim dinamičnim planom in z delitvijo posameznih gradilišč med gradbene delovodje predvideval, da je plan možno izvesti.

Ko smo pričeli s pripravljalnimi deli in ureditvijo posameznih gradilišč, smo naleteli na težave, kako in kje nastaniti delovno silo, kako ji zagotoviti prehrano in poskrbeti za vse zaščitne mere pri delu. Za organizacijo naselij smo se posluževali vseh mogočih starih barak, katere smo delno popravili in jih postavili na odgovarjajoča mesta. Vsi ostali objekti kot kuhinja, menza, gradiliščna pisarna in skladišča so bili narejeni zelo enostavno. V kuhinjah smo sezidali štedilnike, krušne peči pa postavili na prostem. S tem smo omogočili, da so imeli delavci vsak dan sveži kruh, saj ni bilo mogoče, da bi ga vsak dan dobavljali.

Prostor za spanje delavcev smo uredili v večjih barakah, delno z lesenimi pogradi in slamaricami, delno pa tudi z železnimi posteljami in žimnicami. Za vsako naseljeno gradilišče je veljal posebni hišni red, s katerim smo hoteli obdržati red in čistočo v vseh prostorih kjer so prebivali delavci.

Za gradnjo cest smo sklenili začasne delovne pogodbe s petimi sezonskimi delovnimi skupinami. Ker so se dela pričela istočasno na več gradiliščih in nismo imeli zadosti delovodij, smo bili prisiljeni, da prevzamejo delovodje po več gradilišč istočasno. Obremenitev in odgovornost delovodje je bila s tem zelo velika, saj ni mogel biti vedno na enem gradilišču. Poleg svojega rednega dela pa so morali še skrbeti za redno dobavo hrane za gradilišča, saj je povprečno delalo na enem gradilišču 25 - 30 delavcev.

S spremljanjem izvršitve plana smo že v mesecu septembru ugotovili, da bomo težko izvršili vse naloge. Posebno problematično je bilo z dograditvijo ceste Jurcelj-Starološka, kjer smo bili primorani zamenjati delovne skupine. Vzroki zamenjave so bili v tem, da so nastala nesoglasja in notranja trenja v sami delovni skupini in nezaupanje delavcev do njihovega predstavnika skupine. Vsa naša posredovanja niso bila uspešna, zaradi česar je delo trpelo in so bili daljši zastoji pri delu zaradi zamenjave posameznih skupin. Še v mesecu novembru smo bili prepričani, da bomo dogradili logarnico v Trebnjem. Pri sami dograditvi logarnice so se dela zavlekla predvsem zaradi obrtniških del. Vsa ostala planirana dela so zaključena, delno že tehnično prevzeta in izdana uporabna dovoljenja.

Pri končnem obračunu se je pokazalo, da smo pri gotovih objektih prekoračili predvidena finančna sredstva. Vzroki so v podražitvi materiala, več del, in že v začetku prenizko planiranje finančnih sredstev posebno s strani gozdnih skladov.

Franc Štirn

ANALIZA NEZGODE PRI DELU

S tem sestavkom pričenjamo objavljati vrsto analiz nezgod pri delu, ki so se pripetile v naši delovni organizaciji in povzročile večje ali manjše škode posameznikom, njihovim družinam, kolektivu in naši družbeni skupnosti.

Želim, da bi te analize nazorno prikazale do kakšnih posledic lahko pride, če se pri delu opusti določene varstvene ukrepe. To naj bi vplivalo na zavest sodelavcev tako, da se take ali podobne nezgode ne bi več pripetile in da bi varstveni preventivi posvetili v bodoče več pozornosti.

Za objavo sem izbral nezgode, do katerih je prišlo vsled izrazitih pomanjkljivosti osebnega značaja, ali pa vsled pomanjkljivosti delovnega okolja. Nekatero od teh nezgod so bile že obravnavane na strokovnih tečajih za delavce in logarje, vendar pa bo koristno, če jih zaradi izrazitih posebnosti tudi na tem mestu obdelamo.

V pričujoči številki bom obdelal naslednji primer:

Dne 13/6-1962 ob 12. uri se je pripetila na Gozdnem obratu Poljane, v oddelku 83 revirja Kunč, pri podiranju drevoja težka nezgoda, pri kateri je bil močno poškodovan nekvalificiran delavec - sekač Pavlin Jože. Imenovani je naslednji dan zaradi posledic nezgode umrl. Le malo je manjkalo, da ni bil poškodovan tudi sodelavec, ki je upravljal motorno žago.

Po pripovedovanju sodelavcev ponosrečenca in ugotovitvah strokovne komisije, je do nezgode prišlo takole:

Skupina treh delavcev, ki so jo sestavljali en kvalificiran in dva nekvalificirana sekača, je po dopoldanskem odmoru sklenila podreti smreko, ki je imela cca 90 cm prsnega premera, v višini štora pa okrog 110 cm. V smreko pa je bila od podnožja pa do višine 8 metrov vtisnjena bukev, prsnega premera 40 cm. V višini štora je bila bukev vtisnjena v smreko do globine 15 cm, nato pa proti vrhu vse manj. Vtisnjenost je bila popolna, tako da je bilo lubje smreke in bukve kot zlepljeno. Tudi grče

bukve so bile na nekaterih mestih popolnoma vtisnjene v smreko. Bukev se je v obliki polšpirale ovijala ob smreki, veje bukve pa so bile prepletene z vejami smreke in so objemale tudi samo smrekovo debló.

Delavci so se zaradi združenosti dreves odločili, da poderejo smreko in bukev skupaj, kot eno drevo. Izbrana smrer padca dreves je bila približno v nasprotni smeri od vtisnjene bukve. Z motorno žago so napravili zasek na strani padca, nato pa podžagovali z nasprotne smeri bukev in smreko istočasno. Ko je pričelo žago stiskati, sta sodelavca v zarezo zabila sekíro. Ko sta debló toliko nagnila, da je bila žaga spet sproščena, sta obstala na istih mestih, kot pri zabíjanju sekíre in sicer eden ob deblu na desni strani od smeri podiranja, drugi Pavlin - pa za deblom, to je v nasprotni meri od smeri podiranja. Delavec z motorno žago (kvalificiran sekač in vodja skupine) je medtem nadaljeval z dokončnim podžagovanjem, pri čemer je bukev popolnoma spodžagal (le skorja bukve je še ostala neprežagana). Takoj, ko je bukev spodžagal, se je ta bliskovito odločila od smreke in zdrsnila s panja na stopala za bukviyo stoječega Pavlina, ga prevrnila in z njim vred s spodnjim koncem zdrsnila po strmini navzdol cca 2 m, kjer mu je poškodovala še desni kolk, notranje organe in desno stegno, se prečno prevalila čezenj ter 0.5 m od njega obležala. Skoraj istočasno je padla tudi smreka in sicer v zaželjeno smre.

Sodelavca in logar, ki je bil v trenutku nezgode na poti k drugi skupini in oddaljen okrog 50 m, so nudili ponesrečenemu prvo pomoč. Rane so mu obvezali s krpami rabljene srajce, ki so jo v ta namen raztrgali. Skupina namreč ni bila oskrbljena s potrebnim sanitetnim materialom, prav tako niso imeli v bližini sanitetnih nosil. Nato sta sodelavca na rokah prenesla ponesrečenca do prevozne poti, oddaljene okrog 1 km. Od tam je bil prepeljan z vprežnim vozom do Faberjevega križa in dalje z rešilnim avtomobilom do novomeške bolnice. Za prevoze je preskrbel logar. Ponesrečenec je naslednji dan vsled poškodb umrl.

Strokovna komisija, ki je na licu mesta raziskovala vzroke nezgode, je ugotovila:

Nezgodna se je pripetila vsled nepravilne tehnike dela delavske skupine in nekaterih pomanjkljivosti organizacije dela.

Nepravilna tehnika dela je razvidna iz sledečih ugotovitev:

- 1) Zarezna ploskev (rez žage) ni bila nagnjena proti zaseku, oz. proti smeri podiranja, temveč prav nasprotno. Zarezna ploskev je bila napačno nagnjena v nasprotno smer od smeri podiranja in sicer za 2.8 cm, glede na vodoravno ravnino štora.
- 2) Vtisnjena bukev je bila popolnoma spodžagana. Bila je torej brez ščetine, ki bi onemogočala nezaželen padec.
- 3) Sodelavca moto-žagarja se sploh nista odmaknila od podirajočih dreves, čeprav je bilo podiranje očitno v zaključni fazi. Pri tem je bila osnovna tehnična napaka še zlasti v tem, da je ponesrečeni Pavlin stal ob deblu natančno v nasprotni strani od smeri podiranja. Motožagar oz. vodja skupine je nadaljeval s podžagovanjem, ne da bi predhodno opozoril sodelavce na umik iz nevarnega prostora in šele po umiku nadaljeval s podžagovanjem.
- 4) Med osnovne napake tehnike dela lahko štejemo tudi podiranje smreke, močno napadene od rdeče gnilobe na enak način, kot zdravo drevo. Zdravi del oboda debla je bil pri štoru širok le 10-15 cm, sredina pa izvotlena v premeru cca 25 cm. Ta napaka sicer v tem primeru ni povzročila nezgode, vendar pa nas dodatno prepriča, da je skupina pri svojem rednem delu napravila vrsto osnovnih napak tehnike dela.

Organizacijske pomanjkljivosti:

- 5) Kot vse delavske skupine takrat, tudi ta ni imela uradno imenovanega vodje, ki bi bil seznanjen s svojimi nalogami, še zlasti v pogledu varnosti pri delu. Delavci so si formalno sami izbirali vodje in to le zato, da bi jih zastopali pri uveljavljanju pravic in za skupine prevzemali dela.

Vodja skupine kot kvalificiran sekač ni poznal pravilne tehnike podiranja drevja, kar je bilo razvidno tudi iz štorov v bližini, kjer je sekala ista skupina. Ploskve štorov so vegaste, ali napačno nagnjene, dno zaseka in rez žage z nasprotni smeri sta v isti višini, ščetine so preozke i.pd.

Če kvalificiran delavec, vodja delavske skupine ne obvlada tehnike dela, je to znak, da mu je bila kvalifikacija priznana le formalno, morda glede na leta službe. Pri tem pa se lahko vprašamo, ali so formalne kvalifikacije opravičljive? Na tem primeru nazorno vidimo, da ne.

- 6) Nekvalificirana delavca nista bila pred zaposlitvijo seznanjena z nevarnostmi, ki jima pri delu prete in z varstvenimi ukrepi.
- 7) Prva pomoč za primer poškodb ni bila primerno organizirana. V skupini ni bilo osebe, ki bi imela tečaj iz prve pomoči, bila zadolžena za nudenje prve pomoči ter oskrbljena s potrebnim sanitetnim materialom. Za to so bili zadolženi le logarji, ki pa niso mogli biti vedno navzoči pri vseh delavcih. V tem primeru je imel logar pri sebi le nekaj cm nečistega povoja. Sanitetnih nosil ni bilo na razpolago.

Približno tako stanje je bilo v tistem času povsod pri našem podjetju.

Pri pregledu vzrokov nezgode lahko ugotovimo, da gre za vrsto pomanjkljivosti, ki se dopolnjujejo, skupaj pa so privedle do nezgode.

Nesporno je, da je bil izbran način podiranja obeh dreves skupaj kot eno drevo primeren, čeprav Zvezni pravilnik o HTV ukrepih pri izkoriščanju gozdov predpisuje, da je treba vsako drevo podirati zase. To je bil pač izjemen primer.

Če pa bi katerakoli od pomanjkljivosti navedenih pod točkami 1, 2., 3. in 5 odpadla, do nezgode ne bi prišlo, to pa iz sledečih razlogov:

- Če bi bila zarezna ploskev pravilno nagnjena v smeri podiranja, bukev ne bi mogla zdrsniti iz štora, pa čeprav bi bila popolnoma podžagana.
- Če bukke ne bi čisto spodžagali, temveč pustili ob notranjem robu nekaj cm neprežaganega debla, ne bi prišlo do nezgode, pa čeprav zarezna ploskev ne bi bila pravilno nagnjena. To bi dosegli s tem, da bi smer padca pomaknili nekoliko v levo in bi na ta način skupna ščetina zajela tudi robni del bukke. Pri tem pa bi si lahko po potrebi pomagali tudi z vbodnim rezom motorne žage.
- Če bi se Pavlin umaknil iz nevarnega prostora v pravilno smer ne bi prišlo do nezgode, pa čeprav bi bukev zdrsnila iz štora tako, kot dejansko je.
- Če bi bil vodja delavske skupine vsestransko usposobljen za svoje delovno mesto in bi se pri delu redno ravnal po predpisanih varstvenih ukrepih, bi vse navedene pomanjkljivosti tehnike dela odpadle in bi bila nezgoda že v osnovi izključena.

S tem, ko smo nezgodo analizirali in pri tem ugotovili vzroke, lahko podvzamemo varnostne ukrepe, da bi v bodoče take, ali podobne nezgode preprečili.

Ta primer nas opozarja na potrebo detaljnega strokovnega in varstvenega izobraževanja sodelavcev za posamezna delovna mesta, na potrebo varstvene vzgoje za vse člane kolektiva, na potrebo po izboljšanju organizacije dela in na podobne preventivne varstvene ukrepe. S strokovno obdelavo določene problematike lahko kot dopolnilna oblika izobraževanja služi tudi ta naš časopis. Tak namen pa ima tudi ta in bodoča analiza nezgod, ki bodo na tem mestu objavljene.

Bogo Špiletič

NEKAJ MISLI O DELU KADROVSKO-SOCIALNE SLUŽBE

V letu 1964 je pri gozdnem gospodarstvu v sklopu splošnega sektorja začela delovati kadrovska socialna služba. Pomen in namen te službe je prisluhniti slehernemu delavcu, mu nuditi vsestransko pomoč pri urejanju medsebojnih odnosov na delovnem mestu, v njegovi družini in družbi.

Zaradi hitrega kontakta z delavci našega podjetja smo napravili anketo, ki nam je prinesla nekaj dragocenih podatkov. Iz te ankete smo med drugimi dobili tudi socialni kadrovski sestav delavcev. Struktura zaposlenih po kvalifikacijah je naslednja:

		%
visokokvalificirani delavci	7	2
kvalificirani delavci	83	17
polkvalificirani delavci	94	18
nekvalificirani delavci	321	63
	<u>505</u>	<u>100</u>
z visoko strok.izobrazbo	17	7
z višjo strokovno izobrazbo	1	-
s srednjo strok. izobrazbo	60	25
z nižjo strok. izobrazbo	160	68
	<u>238</u>	<u>100</u>

Od tega je zaposlenih žensk po kvalifikacijah:

kvalificirane	3
polkvalificirane	8
nekvalificirane	17
visoko strokovne	1
srednje strokovne	10
nižje strokovne	35

Starostna struktura delavcev:

	M	Ž
od 16 do 25 let	108	23
od 25 do 30 let	150	14
od 30 do 35 let	141	17
od 35 do 40 let	94	12
od 40 do 45 let	51	2
od 45 do 50 let	43	4
nad 50 let	81	3

Slika kaže, da je tudi na področju strokovnega in splošnega izobraževanja potrebno sistematično delo. Omogočiti je treba delavcem pridobitev srednje kvalifikacije in v ta namen prirejati seminarje, kjer naj bi se seznanili z delovnimi pogoji, pravilno prehrano, pridobili strokovno znanje itd. Ugotavljamo lahko, da je bil gozdni delavec dolga desetletja prepuščen le ožjemu krogu ljudi in da se za njegove razmere ni nihče ali pa le malokdo zanimal.

V zelo kratkem obdobju se je pokazalo, kako koristno je socialno delo in socialna terapija za gozdnega delavca.

Nadalje je nam anketa pokazala bežno sliko zdravstvenega stanja delavcev. Največ delavcev boluje za revmo, bolezen želodca, TBC in prehlada. V vseh primerih smo skušali posredno ali neposredno urejevati preko ambulant to problematiko.

V vseh večjih primerih smo pomagali urediti vprašanje delovne dobe, posebno pri borcih NOB. Težišče dela socialne službe pa je in bo preprečevati in urejati problematiko alkoholikov.

Nace Gregorčič

xXx

DREVESNIČARSTVO V LETU 1964

Gozdno gospodarstvo Novo mesto ima poleg ostalih operativnih strokovnih služb v svojem sestavu tudi drevesničarstvo. V letu 1964 je obratovalo 21 drevesnic z obdelovalno površino 27,60 ha. Od te površine je bilo 25 ha že zasajenih, 2,60 ha pa je bilo grobo obdelanih in bodo zasajeni v letu 1965. Do leta 1966 bo opuščenih 5 odročnih manjših drevesnic s skupno obdelovalno površino 0,60 ha. Z letom 1966 bi ostalo tako še 16 drevesnic s 27 ha netto površine, kar bi z intenzivnim gospodarjenjem zadostovalo za kritje lastnih potreb.

V sezoni 1964 je bilo presajenih - pikiranih sadik v 000 kom:

smreka	gl. bor	macesen	zel.duglazija	skupaj
900	180	35	30	1.145

Za pogozdovanje 1964 oddano iz drevesnic v 000 kom:

smr.	mac.	dugl.	gl.bor	rd. bor	kavk. jelka	skupaj
511	21	4	156	8	7	707

Realizacija direktnih proizvodnih stroškov:

Gozdni obrat	Netto površ.	Plan	Realizacija	%
Novo mesto	5,95,30	9,980.997	5,757.197	57
Straža	3,20,19	5,323.147	5,754.330	108
Poljane	7,00,25	5,793.833	5,309.348	92
Črmošnjice	2,07,05	3,141.067	3,421.029	108
Črnomelj	9,08,25	15,713.489	19,164.203	128
Trebnje	0,32,28	733.320	622.639	85
SKUPAJ:	27,63,32	40,685.853	40,028.746	98

Z ozirom na realizacijo doseženih stroškov gozdnih obratov Straža in Črmošnjice pripominjamo, da je presežek stroškov nastal zaradi prekoračenja količinskih del v presajevanju. Pri stroških gozdnega obrata Črnomelj izhaja presežek iz plačila nedovršene proizvodnje gozdnih drevesnic KZ Črnomelj v znesku 8,629.600 din. Plačilo navedenega zneska ni bilo upošteto v planu stroškov drevesnic za leto 1964. Če ne upoštevamo navedenega zneska so direktni proizvodni stroški drevesničarske proizvodnje doseženi s 77 %.

Dela so se izvajala v glavnem ročno, pa tudi plačevanje je bilo urno. Le nekatera dela so bila normirana in so se nagrajevala po učinku (presajevanje in izkop sadik). Delno je bila mehanizirana tudi obdelava, pri kateri pa

smo dosegali prilično slabe učinke, predvsem zaradi pogostih okvar kultivatorjev in zaradi pomanjkanja rezervnih delov. Ugotovljeno je tudi, da so obstoječi kultivatorji "Benasi" prešibki z ozirom na strukturo tal in konfiguracijo naših drevesničarskih površin. Zaradi navedenega dejstva v pogledu strojne obdelave kultur je CDS podjetja odobril v letu 1965 sredstva za nabavo potrebnih močnejših kultivatorjev in priključka za presajevanje. Prepričani smo, da bomo z uvedbo mehanizacije dosegli boljši uspeh in s tem tudi občutno znižali proizvodne stroške.

V pogledu nastale škode v drevesnicah po raznih škodljivcih bi se omejil le na škodo storjeno z objedovanjem podzemnih delov po ličinkah majskega hrošča. Najobčutnejša škoda navedenega škodljivca je bila v drevesnici Podturn na kulturi smreke 2 + 1 v posameznih žariščih in posamezno na celotni površini na 3 hektarih. Po ugotovitvi poškodb posameznih primerov, smo takoj pristopili k varstvenim ukrepom. Tretirali smo vso površino s priporočenimi insekticidi, a uspeh je bil minimalen. Od celotne kulture 340.000 sadik je bilo uničenih 50 % in to v večjih in manjših žariščih, kakor tudi posamezno. Nastala škoda z upoštevanjem vrednosti uničenih sadik, stroškov tretiranja in nabave insekticidov znaša 2,777.500 din. Iz oziroma na prepričanje, da so bili varstveni ukrepi pravočasni in pravilno izvedeni, uspeh pa minimalen, podjetje zastopa stališče vračila škode od dobavitelja preparatov. Le-ti namreč niso odgovarjali našemu naročilu. Drugih poškodb ali obolenj nismo zabeležili, ker so bili podvzeti preventivni ukrepi zaščite, predvsem škropljenje.

Vse dosedanje izkušnje v proizvodnji, kakor tudi v borbi proti raznim okužbam in drugim škodljivcem, nam narekujejo čim večjo pozornost in vestnost, posebno še zaradi povečane proizvodnje. Le s prizadevanjem in medsebojnim sodelovanjem bomo kos nalogam, ki jih narekuje obnova naših gozdov.

Adamič Danijel

ANALIZA IZVRŠENIH GOZDNOGOJITVENIH IN
VARSTVENIH DEL V L. 1964

Izločitev gozdarstva od kmetijstva in formiranje močne gozdnogospodarske organizacije ob koncu leta 1963 je imelo za posledico močno povečan obseg gozdnogojitvenih del v letu 1964. Ta združitev pa je brez dvoma pomenila ne samo kvantitativni, ampak tudi kvalitativni napredek, kajti na večjem področju in ob racionalnejši delitvi dela jemožno smotrnejše planirati in kvalitetneje opravljati vsa dela. Ta ugotovitev je še zlasti pomembna za naše Dolenjske razmere, saj je znano, da imamo ogromne površine degradiranih gozdov z nizko lesno zalogo in majhnim deležem iglavcev v tej zalogi. Z drugimi besedami to pomeni, da so naši gozdovi potrebni velikih vlaganj, to je potrebni so obnove in nega v večji meri kakor pa se s sečnje in prodaje gozdnih sortimentov ustvari razpoložljivih sredstev. To je torej osnovno protislovje, ki se na eni strani kaže v velikih potrebah po vlaganju, na drugi strani pa v premalo ustvarjenih sredstvih za to vlaganje.

Če gledamo na obseg izvršenih gozdnogojitvenih del v letu 1964 s tega zornega kota, potem bomo lažje razumeli, da je gozdno gospodarstvo vložilo še več, kakor pa to pokažejo same številke. Taka politika vlaganj v gozdove je v vseh ozirih pozitivna in tega se pri nas v polni meri zavedamo. Prav tako nas po doseženih rezultatih na tem področju uvrščajo med najboljša gozdna gospodarstva v Sloveniji. Prav je tako in brez dvoma tako pohvalo tudi zaslužimo. Toda, ali se od same pohvale lahko kaj več naredi? Samo v primeru, če bi taka pohvala prišla v obliki dinarja, bi nam to omogočilo, da bi lahko več vlagali v naše gozdove in na ta način izkoristili proizvodne zmogljivosti naših gozdnih tal. Upamo, da te naše želje ne bodo naletele na gluha ušesa.

V nadaljnjem bi hotel v kratkih obrisih analizirati realizacijo posameznih vrst dejavnosti v panogi 311 in pri tem osvetliti tudi nekatere pomanjkljivosti, ki so se pri izvrševanju plana dogajale v letu 1964.

1) Semenarstvo: Na našem področju imamo veliko število semenskih sestojev, predvsem za iglavce (smreka, duglazija, jelka, gladki bor, macesen). Velika površina drevesnic in potreba po velikem številu sadik, narekuje nabiranje kvalitetnega semena. V tem pogledu je bil v letu 1964 izpad, saj je bilo od planiranih 6.100 kg storžev nabranih samo 4.628 kg (75 %), to pa zaradi tega, ker je bil obrod semena dokaj slab. V bodoče bo treba posvetiti več pozornosti nabiranju zares kvalitetnega semena od elitnih dreves.

2) Osnovno pogozdovanje in spopolnjevanje:

Količinska realizacija plana v ha na posameznih obratih je naslednja:

Gozdni obrat	SLP sektor			ZAS sektor			SKUPAJ		
	Plan	Real.	%	Plan	Real.	%	Plan	Real.	%
Novo mesto	18	41	228	14	4	28	32	45	141
Straža	10	16	160	4	11	275	14	27	193
Poljane	1	2	200	2	2	100	3	4	133
Črnomelj	2	3	150	5	5	100	7	8	114
Črmošnjice	-	-	-	4	3	75	4	3	75
Metlika	-	-	-	5	6	120	5	6	120
Trebnje	-	-	-	18	16	89	18	16	89
SKUPAJ	31	62	200	52	47	90	83	109	131

Navedene številke v tabeli zgovorno pričajo o tem, da je bil količinski plan, zlasti v družbenem sektorju močno presežen. Glede zasebnega sektorja bi lahko rekli, da nismo imeli pri planiranju dobrih izkušenj, po drugi strani pa tudi ni bilo na razpolago zadostnega števila ustreznih sadik. Tako se je n.pr. zgodilo, da je bila računajoč na sadike zelenega bora, izvršena priprava, kasneje pa se je pokazalo, da teh sadik ni na razpolago, ker je prišlo v drevesnicah do izpada zaradi objedanja korenin po ličinkah majskega hrošča.

Kvaliteta opravljenih del je zadovoljiva, le tu pa tam je bilo opaziti, da je bilo ob priliki pogozdovanja premalo strokovne kontrole pri delavcih, ki so pogozdovali. Kontrola pri pogozdovanju je nujno potrebna, zlasti še,

ker moramo zaradi sezonskega značaja dela takrat najemati priložnostno delovno silo, ki seveda nima veliko skupnega s strokovnostjo. V bodoče bo treba take napake odpraviti, delavce plačevati po učinku, hkrati pa izvajati strogo kontrolo pri pogozdovanju.

3) Osnovanje intenzivnih nasadov iglavcev:

Realizacija plana po obratih v ha:

Gozdni obrat	SLP sektor			ZAS sektor			SKUPAJ		
	Plan	real.	%	Plan	real.	%	Plan	real.	%
Novo mesto	-	-	-	20	23	115	20	23	115
Straža	-	-	-	10	7	70	10	7	70
Poljane	-	-	-	10	9	90	10	9	90
Črnomelj	15	15	100	70	70	100	85	85	100
Črmošnjice	15	15	100	-	-	-	15	15	100
Trebnje	1	1	100	11	11	100	12	12	100
Metlika	-	-	-	15	15	100	15	15	100
SKUPAJ:	31	31	100	136	135	99	167	166	99

Večina teh intenzivnih nasadov je na zasebnem sektorju. Ker tu nastopa tudi vprašanje lastništva, je problem še toliko težji. To je tudi eden od vzrokov, da posamezni obrati niso mogli izpolniti postavljenega plana. Sicer pa lahko rečemo, da je plan za celotno področje dosežen, 166 ha novih nasadov iglavcev v letu 1964 pa bo močno povečal naše površine intenzivnih nasadov, ki niso ravno mejhne.

Startno gnojenje je bilo izvršeno s hlevskim gnojem (GO Straža, GO Črmošnjice in GO Črnomelj v SLP sektorju) in z umetnim gnojilom NPK na ostalih površinah. Le v nekaterih primerih startno gnojenje ni bilo izvršeno (GO Novo mesto, GO Trebnje), bo pa zaradi tega spomladi letos, takoj po skopnitvi snega dognojeno sadikam z umetnim gnojilom NPK (doza 0,10 kg po sadiki), kar bo imelo enak učinek kot startno gnojenje, če ne celo še boljšega.

Prav je, da ob tej priliki posvetimo malo več prostora našim intenzivnim nasadom. Zato si najprej oglejmo, kje

jih imamo in kakšne površine zavzemajo.

Naziv objekta	Gozdni obrat	Osnovane površine do 1963 v ha	Osnovano v l 1964 ha	Skupaj osnovana površina
1. Žerjavín	Novo mesto	50	5	55
2. Vahta	Novo mesto	57	18	75
3. Smerjak	Straža	80	-	80
4. Podliseč	Straža	13	7	20
5. Meniški stelnjiki	Poljane	13	9	22
6. Bojanci	Črnomelj	80	10	90
7. Plantaža Mlake-Lokve	Črnomelj	120	60	180
8. Koritniška gmajna	Trebnje	59	12	71
9. Dobravice	Metlika	16	15	31
10. Smrečnik-Ko- marna vas- Štale-Škrilj	Črnomelj in Črmošnjice	119	30	149
SKUPAJ:		607	166	773

Od navedenih desetih objektov so bili v 1964 letu zaključeni Žerjavín, Meniški stelnjiki in Smerjak (v lanskem letu samo spopolnjevanje), medtem ko se bodo površine na ostalih objektih letos in pa v prihodnjih letih še nadalje širile in spopolnjevale. Za vse objekte so izdelani investicijski elaborati, kar se tiče lastništva pa so vsi, razen zadnjega, v zasebnem sektorju, kar še toliko bolj podčrtuje uspešnost pri načrtnem gospodarjenju z gozdovi ne glede na lastništvo in parcelne meje.

Če primerjamo površine osnovanih intenzivnih nasadov v letu 1963, ko je bila gozdarska služba še priključena kmetijskim zadrugam in KGPK Novo mesto, vidimo, da je leta znašala 255 ha, kar je kar za 89 ha več kot v letu 1964. Na prvi pogled bi to zgledalo, da je pomenilo formiranje gozdnega gospodarstva korak nazaj. Toda stvar je treba presojati z drugačnimi očmi. Zavedati se je namreč treba, da je imelo v lanskem letu novoustvarjeno podjetje precej težav (plačevanje osnovnih sredstev kmetijskim zadrugam itd) in da ni bilo na voljo dovolj sadilnega materiala (proizvodnja sadik v sicer velikih drevesnicah še ni mogla v tako kratkem času postati kontinuirana).

Marsikdo se sprašuje, češ kaj pa so prav za prav intenzivni nasadi o katerih se pri nas toliko govori v zadnjem času. Nekateri trdijo, da je to navadno pogozdovanje in da sploh ne bi bilo treba ločevati enega in drugega. Drugi zopet trdijo, da so velike površine kultur iglavcev nezaželene, da je pričakovati kalamitete škodljivcev, razne bolezni itd. Zrno resnice je možno izluščiti tako v enem, kakor v drugem primeru, vendar pa je ni stvari, ki ne bi imela svojih pozitivnih in negativnih lastnosti. Vprašanje je samo na katero stran se bo nagnila tehnika.

Cilj intenzivirane proizvodnje lesa na intenzivnih nasadih je kolikor mogoče skrajšati obhodnjo, ki je navadno kar preveč dolga. Zasledujoč navedeni cilj se na naših intenzivnih nasadih poslužujemo vrste ukrepov, ki se kažejo v naslednjem:

1) Uporaba močnih kvalitetnih sadik, ki skoraj v nobenem primeru niso manjše od 40 cm. Starost takih sadik je najčešče 2/2 leti, včasih pa tudi 2/3 let. V zadnjem primeru se postavlja vprašanje ekonomičnosti tako dolgotrajnega vzgajanja sadik v drevesnicah (primer na GO Črnomelj, kjer so sadili velike sadike gladkega bora in smreke). Prednost sajenja močnih sadik se kaže predvsem v tem, da take sadike veliko hitreje priraščajo in da ni potrebno toliko let nasada negovati (obžetje, čiščenje). Prav tako imajo močne sadike za posledico uporabo manjšega števila po hektaru (2.500 - 3.500 kom), kar se pozitivno odraža pri materialnih stroških, saj vemo, da je danes povprečna cena sadik okrog 40 din/kom.

2) Startno gnojenje s hlevskim ali umetnim gnojilom ima namen premagati začetno stagnacijo, ki jo navadno dožive sadike ob priliki, ko se presadijo iz drevesnice na teren, t.j. iz boljšega v slabše okolje. To gnojenje pomaga sadiki, da lažje prehodi "šok", kar se seveda odraža tudi na zmanjšanem obsegu negovalnih del kasneje. Z drugimi besedami to pomeni, da se dodatni stroški, ki nastanejo z gnojenjem obrestujejo pri negovalnih delih.

3) Kopanje velikih jam za sadike pomeni delno obdelavo tal okrog sadike same, kar omogoča koreninskemu sistemu lažjo prilagoditev novemu okolju in hitrejše prodiranje v podosfero.

4) Okopavanje in dognojevanje sadik z umetnim gnojilom omogoča sadiki, podobno kot startno gnojenje, hitrejšo rast, z okopavanjem samim pa se nadomesti vsaj ena obžetev. Na naših intenzivnih nasadih se dognojevanje z okopavanjem izvaja 3 - 4 leta zapored in dosedanje izkušnje so že pokazale dobre rezultate. Pomanjkljivost pri uporabi umetnih gnojil je na žalost v tem, da ne moremo dobiti takih gnojil, ki bi imela posamezne elemente mešane v takem razmerju, kakršno bi v konkretnem primeru najbolj odgovarjalo pedološki analizi tal.

5) Velike strnjene površine omogočajo koncentracijo vseh gojitvenih del in seveda tudi delovne sile. To zlasti pride v poštev v zasebnem sektorju, kjer v takem primeru parcelne meje izginjajo.

Vse to so karakteristike intenzivnih nasadov in po njih ločimo torej osnovno pogozdovanje od intenzivnega. Kaj pa prigovori? Kot že rečeno je tudi v njih zrno resnice. Najpogostejšim očitkom, češ da na ta način ustvarjamo monokulture iglavcev, bi se dalo izogniti tako, da bi upoštevali mikropedološke pogoje terena mešali drevesne vrste iglavcev in listavcev med seboj tako, da bi bile take "monokulture" razbite. V večini primerov je na naših nasadih temu zadoščeno, morda pa smo zares premalo pozornosti posvetili listavcem.

Odveč bi bil tudi eden od prigovorov, češ da je nepravilno preveč forsirati intenzivne nasade ali sploh nasade na velikih površinah in pri tem zanemarjati manjše površine. Da temu ni tako pričajo podatki, da je v letu 1964 od skupno pogozdenih 275 ha novih površin odpadlo na osnovno pogozdovanje 109 ha. Pri tem so mišljene tudi majhne površine na sečiščih, prazninah itd.

Vse torej kaže, da se je jeziček na tehtnici premaknil v prid intenzivnih nasadov in je zato tudi prav, da jih tako imenujemo.

4) Poraba sadik za osnovno pogozdovanje in intenzivne nasade

Posamezni obrati so porabili naslednje število sadik v komadih:

Gozdni obrat	Za osnovno pogozd.	Za int.nasade	Skupaj
Novo mesto	177.820	75.250	253.070
Straža	105.384	26.035	131.419
Poljane	18.520	27.279	45.799
Črnomelj	36.510	201.490	238.000
Črmošnjice	11.700	19.500	31.200
Metlika	23.560	39.500	63.060
Trebnje	60.936	34.104	95.040
	434.430	423.158	857.588

Od navedene količine je bilo nabavljenih 140.900 kom, vse ostale sadike pa so bile pridelane v lastnih drevesnicah. Dejstvo pa je, da so nabavljene sadike, zlasti tiste iz Mengša veliko slabše kvalitete, kot pa doma vzgojene. Večina sadik, razen na površini 27 ha, ki so bile pogozdene spomladi 1964, je bilo pogozdeno jeseni. Ta neenakomerna porazdelitev na spomladansko in jesensko sezono bi utegnila imeti lahko zelo usodne posledice, na srečo pa se to ni zgodilo zahvaljujoč dokaj ugodnemu jesenskemu vremenu, ki je omogočilo daljšo sezono pogozdovanja. Da je bilo v spomladanskem času pogozdenih tako malo sadik je vzrok tudi v tem, ker spomladi ni bilo na razpolago sadilnega materiala.

Uporabljene sadike po drevesnih vrstah v komadih:

Vrsta	Število	%
smreka	645.968	75,0
macesen	30.660	3,5
zeleni bor	161.500	19,0
duglazija	4.250	0,5
rdeči bor	8.210	1,0
kavkaška jelka	7.000	1,0
SKUPAJ	857.588	100,0

Navedeni podatki pričajo, da smo takorekoč listavce zanemarili v celoti. Posajenih je bilo samo okrog 200 kom topolov na GO Črnomelj, kar pa skoraj ne predstavlja ničesar. V bodoče bo treba posvetiti večjo pozornost tudi listavcem, predvsem žlahtnim in jih v nasadih primešati iglavcem.

Prav tako je bilo premalo pozornosti posvečene podsetvi in sajenju jelke iz naravnega podmladka. Kar se podsetve tiče je izpad opravičljiv zaradi pomanjkanja semena, kar pa sajenja, pa je borih 5.000 kom presajene jelke iz naravnega podmladka (GO Novo mesto) odločno premalo. Na našem področju imamo namreč odlične terene za jelko, pa tudi sadik nam ne manjka. Res je, da jelka raste počasi, toda na primernih terenih, kakor kažejo izkušnje, n.pr. na Vahti, se odlično obnese. Če k temu dodamo še dejstvo, da je pogozdovanje z jelko cenejše, potem je jasno, da moramo v bodoče tudi jelki posvetiti več pozornosti.

Od skupnega števila sadik je bilo pogozdenih v SLP gozdovih 311.504 kom, v zasebnih pa 546.048 kom.

Kvalitetno boljše sadike (nad 40 cm višine) so se uporabljale za intenzivne nasade, slabše pa za osnovno pogozdovanje. Ustrezno temu je tudi povprečno število sadik po hektarju, ki znaša pri osnovnem pogozdovanju 4.000 kom, pri intenzivnih nasadih pa 2.550 kom.

5) Obžetve sadik

Realizacija plana po obratih v ha je bila naslednja:

Gozdni obrat	SLP			ZAS			SKUPAJ		
	Plan	real.	%	plan	real.	%	plan	real.	%
Novo mesto	115	124	108	125	168	134	240	292	122
Straža	138	121	87	82	32	39	220	153	69
Poljane	8	10	125	13	13	100	21	23	109
Črnomelj	17	38	223	132	180	136	149	218	146
Črmošnjice	72	62	86	4	5	125	76	67	88
Trebnje	-	1	-	100	130	130	100	131	131
Metlika	-	-	-	55	86	156	55	86	156
SKUPAJ	350	356	102	511	614	120	861	970	119

Ob primerjavi z letom 1963 je količinski obseg obžetev porasel od 584 na 970 ha. To je z ozirom na vedno večje površine novih nasadov razumljivo in sploh se kaže tendenca povečave te vrste dejavnosti (plan za leto 1965 predvideva 1.093 ha).

Pri tej vrsti negovalnih del je bilo opaziti precej pomanjkljivosti. Na eni strani so se obžetve izvajale na takih nasadih, kjer to sploh ne bi bilo več potrebno (sadike so že močno odrasle), na drugi strani zlasti na manjših površinah, pa se je na obžetve popolnoma pozabilo, tako da so sadike skoraj propadle (primer na področju GO Metlika v k.o. Lokvica). Mimogrede povedano se na majhnih pogozdenih površinah često pozabi na negovalna dela, zlasti še če se logarji pogosto menjajo. Kaj takega se ne bi smelo več zgoditi.

6) Čiščenje kultur

Realizacija v ha po obratih

Gozdni obrat	SLP			ZAS			SKUPAJ		
	plan	real.	%	plan	real.	%	plan	real.	%
Novo mesto	94	136	145	87	100	115	181	236	130
Straža	100	100	100	48	55	114	148	155	105
Poljane	50	59	117	25	20	80	75	79	105
Črnomelj	168	158	94	160	146	91	328	304	93
Črmošnjice	69	84	122	31	30	97	100	114	114
Trebnje	3	11	367	192	227	118	195	238	122
Metlika	10	17	170	60	45	75	70	62	88
SKUPAJ	494	565	114	603	623	103	1097	1118	102

S čiščenjem je bilo zajetih precej površin tako v mladih kulturah iglavcev, kakor tudi v bukovem mladju. Podobno kakor pri obžetvah je bilo tudi pri čiščenju opaziti vrsto pomanjkljivosti, ki izvirajo delno iz površnosti, deloma pa iz neznanja. Pri tem brez dvoma v veliki meri botruje pomanjkljivo strokovno znanje delavcev, ki so velikokrat priložnostni. Pri čiščenju kultur iglavcev stvar še ni bila tako pomanjkljiva, kajti delavec ve, da mora iglavce pustiti in posekati le ničvredno grmovje ter listavce slabše kvalitete. Pri čiščenju naravnega bukovega mladja pa so se delale precejšnje napake. Ker je bilo čiščenje v

večini primerov že nekoliko zamujeno in je bilo v podmladku precej rogovilastih predrastkov so te predrastke belili v pasovih, včasih pa jim poleg tega še temeljito oklestili veje. Taki "spomeniki", ki logarjem niso ravno v čast, na žalost pa jih je bilo precej, životarijo v podmladku že dolgo vrsto let in mu delajo škodo. Ali bi bila izguba časa večja, če bi se namesto beljenja in kleščanja na stoječem vzela v roko žaga in takemu "spomeniku" naredila konec? Prav gotovo da ne. Bilo bi ravno obratno. Ker delavci pri čiščenju navadno uporabljajo lažje orodje, bi lahko predrastke puščali, kasneje pa bi šla na že očiščeno površino logar in delavec z motorno žago ter vse te predrastke podrla in eventualno oklestila na tleh. Na ta način bi bila zagotovljena boljša kvaliteta del, hkrati pa bi se za enoto površine porabilo manj delovnega časa.

7) Redčenje

Realizacija v ha po obratih:

Gozdni obrat	SLP			ZAS			SKUPAJ		
	plan	real.	%	plan	real.	%	plan	real.	%
-Novo mesto	70	80	114	-	-	-	70	80	114
Straža	90	151	168	-	-	-	90	151	168
Poljane	22	18	82	-	-	-	22	18	82
Črnomelj	7	20	285	10	-	-	17	20	118
Trebnje	3	18	600	189	78	41	192	96	50
SKUPAJ	192	287	149	199	78	39	391	365	93

Vzrok za velik izpad v zasebnem sektorju je treba iskati v omejeni sečnji, oziroma v nerealnem planiranju, kar velja za GO Trebnje. Sicer pa je v večini primerov redčenje v zasebnem sektorju manj potrebno, kajti kmet, ki v svoji parceli seka vsako leto, navadno že dovolj ali celo preveč preredči sestojo. Povsod tam, kjer gre v zasebnem sektorju za mlajše kulture in kjer ni vprašanje etatne lesne mase, bi se dalo ob sodelovanju kmeta pod strokovno kontrolo marsikaj ukreniti.

Morda se je pri redčenju tu pa tam polagala pozornost izključno spodnjemu sloju in se je premalo posegalo v krošnje sestoj, češ da bo nastala potem nevarnost snegoloma. Redčenju je treba posvetiti posebno pozornost,

kajti s pravilno regulacijo svetlobe v sestoju, se lahko prirastek skoncentrira na manjšem številu kvalitetnejših osebkov in tako občutno poveča procent priraščanja lesne mase ob istočasnem ovrednotenju vmesnih užitkov.

8) Reševanje iglavcev:

To je prav za prav nov pojem, ki ga nekateri celo odklanjajo, je pa za naše dolenjske prilike popolnoma na mestu. Gre namreč za specifičen gojitveni ukrep, ko se v naravnem podmladku iglavcev poseka ničvredno drevje listavcev (največ gaber in cer), ki ovira podmladek pri razvoju. Ne bi mogli reči, da je to čiščenje, niti redčenje (na hektar površine se poseka tudi preko 100 m³ listavcev), ampak osvobajanje ali reševanje iglavcev. Z drugimi besedami gre takorekoč za končni posek listavcev v naravnem podmladku iglavcev.

V letu 1964 so se z reševanjem iglavcev ukvarjali le gozdni obrati Novo mesto, Straža, Poljane in Črnomelj in to samo v zasebnem sektorju. Od planiranih 90 ha so ti obrati izvršili 57 ha (63 %). V bodoče bo potrebno temu vprašanju posvetiti več pozornosti, kajti vsak hektar tako rešenih iglavcev, ki so že odrasli (višina 1 - 2 m in več) predstavlja večjo vrednost, kakor hektar na novo pogozdenih površin, kjer je potrebna še vrsta negovalnih del (obžetve, čiščenje). To bomo lažje razumeli, če upoštevamo dejstvo, da je hektar pogozdovanja, brez kasnejših negovalnih del, približno 10 krat dražji od hektara rešenih iglavcev, kjer nadaljna negovalna dela niso več potrebna.

9) Okopavanje in dognojevanje nasadov z umetnimi gnojili

Realizacija v ha:

Gozdni obrat	SLP			ZAS			SKUPAJ		
	plan	real.	%	plan	real.	%	plan	real.	%
Novo mesto	-	5	-	-	47	-	-	52	-
Straža	15	11	74	-	27	-	15	38	253
Poljane	11	10	91	-	7	-	11	17	154
Črnomelj	-	9	-	-	67	-	-	76	-
Črmošnjice	61	27	44	5	-	-	66	27	41
Trebnje	-	-	-	56	56	100	56	56	100
Metlika	-	-	-	15	21	140	15	21	140
SKUPAJ	87	62	71	76	225	296	163	287	175

Iz tabele je razvidno, da nekateri obrati sploh niso planirali dognojevanja z okopavanjem. Kljub temu je bila realizacija dokaj visoka, kar je samo za pozdraviti. Največ dognojevanja in okopavanja je bilo izvršenega na intenzivnih nasadih, deloma pa tudi na klasično pogozdenih kulturah. Povsod tam, kjer je bilo pogozdovanje izvršeno prejšnjo jesen, se je spomladi samo raztrosilo gnojilo (doza 0,10 kg) v krogu okrog stebelca, tam pa, kjer je bilo pogozdovanje starejšega prekla, sa je sadika najprej okopala nato pa raztrosila enaka doza gnojila na enak način. Uporabljenih je bilo okrog 100 ton gnojila N:P:K = 4:14:11. Pri tem je gnojilo v prahu povzročalo precej preglavic, ker se je hitro strdilo in ga je bilo treba pred uporabo najprej temeljito zdrobiti. Veliko boljše je bilo granulirano gnojilo.

Z namenom, da bi se vloženi stroški za dognojevanje res pokazali opravičljivi, bo treba v bodoče delati več poskusov na primerjalnih ploskvah z različnimi dozami gnojila in z različnimi gnojili. Morali bi z računom dokazati rentabilnost tega vlaganja. Sicer pa že sedaj lahko mirne duše trdimo, da je ta ukrep pozitiven in da se nam izplača ne samo na intenzivnih nasadih, ampak tudi pri klasično pogozdenih kulturah predvsem na siromašnejših tleh.

10) Varstvo gozdov

Porabljena sredstva za varstvo gozdov v din:

Gozdni obrat	Biološka amortizacija	Gozdni skladi	Skupaj
Novo mesto	678.803	629.109	1,307.912
Straža	2,813.618	-	2,813.618
Poljane	3,691.259	-	3,691.259
Črnomelj	1,194.931	1,043.304	2,238.235
Črmošnjice	888.464	55.712	944.176
Trebnje	309.042	611.306	920.348
Metlika	-	201.880	201.880
SKUPAJ:	9,576.117	2,541.311	12,117.428

Navedena razpredelnica porabljenih sredstev že na prvi pogled pokaže, da ni pravega sorazmerja med obrati, še bolj pa med sektorji lastništva. Splošna ugotovitev, ki iz tega izhaja je dejstvo, da je bilo v zasebnem sektorju premalo vloženega v varstvo gozdov. Vzrok za tako stanje je iskati po eni strani v pičlo odmerjenih sredstvih iz gozdnih skladov, po drugi strani pa je bilo resnici na ljubo povedano, premalo pozornosti posvečene varstvu gozdov v zasebnem sektorju. Omejili smo se v glavnem le na obnovo in vzdrževanje protipožarnih pasov ob železniški progi, vse ostale ukrepe pa smo v večji ali manjši meri prepustili stihiji,

Stanje v SLP sektorju je nekoliko boljše. V navedenih zneskih so upoštevana dela kot so izdelava lovnih dreves, posek slučajnih pripadkov, požig sečnih odpadkov, kleščenje stoječega drevja in vzdrževanje protipožarnih pasov ob železniških progah. Pri stroških močno izstopa GO Poljane, saj bremeni posek in izdelavo slučajnih pripadkov kar s 3,357.272 din.

Pri varstvu je treba omeniti tudi škodo, ki so jo povzročili razni škodljivci, bolezni in gozdni požari. Od povzročiteljev škode je omeniti kostanjev rak (GO Novo mesto v k.o. Golobinjek), smrekovo grizlico (področje GO Črnomelj in Metlika), koreninsko gnilobo (GO Novo mesto in Metlika), osip borovih iglic (GO Metlika), borovega zavijača (GO Črnomelj, k.o. Vinica), smrekovega lubadarja (celotno področje posamično), vetrolome, divjad (predvsem intenzivni nasadi) in gozdni požari (GO Metlika, Črnomelj in Trebnje). Po grobih ocenah znaša skupna škoda 5,300.000 din, kjer pa ni upoštevana letna premija za zavarovanje intenzivnih nasadov pred požari, ki znaša 525.000 din. Vsi intenzivni nasadi so namreč proti požaru zavarovani pri DOZ-u.

Nemalo preglavic nam na mladih nasadih povzroča divjad, ki z objedanjem vršičkov in drgnenjem debelc prizadene precej škode. Najbolj je prizadeti pri tem intenzivni nasad Koritniška gmajna (GO Trebnje), kjer povzroča škodo predvsem jelenjad. Od zaščitnih sredstev pred poškodbami pred divjadjo so se uporabljali premazi in ovijanje z aluminijastimi folijami.

11) Porabljena sredstva za gozdnogojitvena in varstvena dela

v din

Gozdni obrat	Biološka amortizacija	Gozdni skladi	Krediti	Skupaj
Novo mesto	21,716.585	13,698.409	-	35,414.994
Straža	17,519.104	8,250.010	-	25,769.114
Poljane	7,556.597	3,890.020	-	11,446.617
Črnomelj	7,949.151	22,746.822	19,857.823	50,553.796
Črmošnjice	4,632.228	3,827.875	5,669.283	14,129.386
Trebnje	1,515.225	19,814.061	-	21,329.286
Metlika	449.548	8,676.880	-	9,126.428
SKUPAJ:	61,338.438	80,904.077	25,527.106	167,769.621

Sami podatki o porabljenih sredstvih za gojitvena in varstvena dela še ne povedo dovolj o velikih naporih, ki jih je podjetje v tem pogledu vložilo v letu 1964 v izboljšanje stanja naših gozdov. Zaradi omejenih sredstev, na drugi strani pa zaradi velikih potreb po vlaganju smo že pri planiranju namenoma bremenili vsa dela z izredno nizkimi režijskimi stroški, samo da bi bil obseg del večji. Če imamo pred očmi, da je znašala povprečna prodajna cena 1 ha pogozdovanja samo okrog 240.000 din, čiščenja 26.000 din, obžetev 15.000 din itd., potem postane slika veliko bolj jasna.

Ob upoštevanju skupne površine SLP in zasebnih gozdov, ki znaša 74.570 ha pomeni, da smo za gojitvena in varstvena dela v letu 1964 vložili povprečno na vsak hektar površine 2.250 din (pri tem niso upoštetni stroški drevesničarske proizvodnje, ki so znašali nad 40 milijonov dinarjev).

In kako bo v bodoče? Postavili smo si sedemletni perspektivni plan, da bomo letno osnovali okrog 450 ha novih površin, istočasno pa povečali tudi obseg ostalih gojitvenih del. Kaj pa pri tem sredstva? Trenutno je situacija dokaj pesimistična. V gozdne sklade priteka iz leta v leto manj sredstev, kar je razumljivo zaradi upadanja kvalitete gozdnih sortimentov in zaradi forsiranja gojitvenih sečenj. Cene gozdnim sortimentom so že vrsto let nespremenjene kljub

temu, da se proizvodni stroški večajo iz dneva v dan. Od kreditov je ostalo na razpolago samo še borih 5 milijonov. Lahko bi našteli še vrsto takih faktorjev, ki dajejo povod za pesimistično razpoloženje.

Rešitve je pričakovati samo pod pogojem, da se bodo cene lesnim sortimentom sprostile, da bo možno najeti kredite pod ugodnimi pogoji in da se bodo prispevki za biološko amortizacijo oziroma za gozdne sklade lahko ustrezno povečali. Prvi korak pri doseganju tega cilja je bil že storjen, ko se je biološka amortizacija za leto 1965 povečala od 2.000 na 2.500 din. Prav tako se obeta, da bodo na razpolago krediti pod ugodnimi pogoji. Upajmo, da se bo končno le vse uredilo tako, da bomo lahko ostvarili postavljene cilje.

Ta, morda malo obširna analiza gojitvenih del v letu 1964 naj pripomore k boljšemu razumevanju širšega problema, hkrati pa opozori tudi na vrsto pomanjkljivosti, katere bo treba čim prej odpraviti.

ing. Jože Petrič

xXx

OBSEG DEJAVNOSTI IN REALIZACIJA PLANA - OBRATA ZA GOZDARSKO NAČRTOVANJE

S 1. 1. 1964 je bil pri GG Novo mesto ustanovljen Obrat za gozdarsko načrtovanje. Dejavnost, ki jo opravlja obrat v okviru podjetja, je naslednja:

- izdeluje osnovne gozdnoureditvene načrte za družbene in zasebne gozdove,
- izdeluje revizijske gozdnoureditvene načrte za družbene in zasebne gozdove,
- izdeluje projekte za novogradnje in rekonstrukcije gozdnih cest,

- urejuje kataster gozdnih komunikacij,
- urejuje kataster gozdnih zemljišč in izvaja arondacijo.

V okviru plana za leto 1964 so bila pri obratu za gozdarsko načrtovanje realizirana dela, kot sledi:

Izvršen je bil prepis, priprava kart in vezava gozdnogospodarskega načrta za družbene gozdove GE Drganja sela, površina 315 ha.

Odobren je bil gozdnogospodarski načrt za družbene gozdove, GE Trebnje, izvršen prepis in priprava kart, površina 681 ha.

Odobren je bil gozdnogospodarski načrt za družbene gozdove GE Mokronog, izvršen prepis in priprava kart, površina 2.515 ha.

Komisiji za potrditev gozdnogospodarskih načrtov pri ObS Novo mesto je bil odposlan v potrditev revizijski gozdnogospodarski načrt za družbene gozdove GE Poljane, površina 4.299 ha.

Kabinetno je bil izdelan revizijski gozdnogospodarski načrt za družbene gozdove GE Brezova reber in predložen v potrditev, površina 1.746 ha.

Kabinetno je bil izdelan revizijski gozdnogospodarski načrt za družbene gozdove, GE Soteska in izvršena razprava o istem s strokovnim kadrom GO Straža; površina 1.927 ha.

Izvršenih je bilo del terenskih del - opis in ocena lesne mase in del kabinetnih del na izdelavi revizijskega gozdnogospodarskega načrta za družbene gozdove GE Radoha in izvršena razprava o istem s strokovnim kadrom GO Novo mesto, površina 972 ha.

Izvršena so bila pripravljajalna pisarniška in terenska dela, revizijska dendrometrijska in geodetska dela, opis in ocena lesne mase za družbene gozdove GE Gorjanci, površina 815 ha. Manjši izpad je pri opisu (171 ha) in oceni lesne mase (32 ha). Izven plana pa je izvršen obračun dendrometrijskih podatkov za površino 607 ha in obračun geodetskih podatkov za površino 250 ha.

Izvršena so bila pripravljajalna pisarniška in terenska dela, revizijska dendrometrijska in geodetska dela, opis, ocena lesne mase, izmera višin in vrtnanje dreves za družbene gozdove GE Pendirjevka - Kobile - Prežek - Ustraž, površina 862 ha.

Izvršena so bila pripravljajalna pisarniška in terenska dela, revizijska dendrometrijska in geodetska dela, opis in ocena lesne mase za družbene gozdove GE Otočec-Struga, površina 412 ha. Manjši izpad je pri opisu (20 ha) in oceni lesne mase (20 ha). Izven plana pa je bil izvršen obračun dendrometrijskih podatkov za površino 76 ha in obračun geodetskih podatkov za površino 120 ha.

Izvršena so bila pripravljajalna pisarniška in terenska dela, revizijska dendrometrijska in geodetska dela, opis in ocena lesne mase za družbene gozdove GE Hmeljnik, površina 265 ha. Manjši izpad je nastal pri opisu (13 ha) in oceni lesne mase (4 ha). Izven plana pa je izvršen obračun dendrometrijskih podatkov za površino 174 ha.

Izvršena so bila pripravljajalna pisarniška in terenska dela, revizijska dendrometrijska in geodetska dela, opis in ocena lesne mase za družbene gozdove GE Padež - Ruperč vrh-Poganci - Srebrniče; površina 629 ha. Izven plana je izvršen obračun dendrometrijskih podatkov za površino 152 ha.

Izvršena so bila pripravljajalna pisarniška dela in del pripravljajalnih terenskih del, dendrometrijskih, opisi in ocena lesne mase za izolirane družbene gozdove GO Novo mesto; površina 426 ha. Pri tej enoti je nastal večji izpad pri naslednjih delih: terenska pripravljajalna dela (76 ha), opisu (296 ha), dendrometrijski meritvi (26 ha) in oceni lesne mase (21 ha). Izven plana pa je izvršena geodetska meritev na površini 350 ha.

Izven plana pa so bila po naročilu upravnega odbora gozdnega sklada ObS Novo mesto izvršena pripravljajalna terenska dela, dendrometrijska dela in opis za gozdove Kartuzije Pleterje, površina 33 ha.

Izvršen je del kabinetnih del na izdelavi gozdnogospodarskega načrta zasebnih gozdov GE Mirna, površina 2.613 ha. Izpad je nastal deloma pri sestavi tabelarnega dela in tekstnega dela gozdnogospodarskega načrta ter ostalih zaključnih fazah.

Izvršena so bila pripravljajalna pisarniška in terenska dela, dendrometrijska meritev, opis, ocena lesne mase, izmera višin in vrtanje dreves za zasebne gozdove GE Mokronog; površina 2.945 ha. Izpad je nastal pri opisu (1.148 ha) in oceni lesne mase (77 ha).

Izvršen je bil del pripravljalnih pisarniških in terenskih del (500 ha), dendrometrijska meritev, opis, ocena lesne mase, izmera višin, vrtanje dreves in obračun dendrometrijskih podatkov (900 ha) za zasebne gozdove GE Žužemberk - S.

Izven plana pa so bila izvršena pripravljajalna pisarniška dela (2781 ha) in pripravljajalna terenska dela (2482 ha) za zasebne gozdove GE Žužemberk - J.

Izdelan je bil glavni projekt s tehničnim in predračunskim delom za gozdno cesto Smrečnik - Červanova, dolžina 2.387 m.

Izvršeno je bilo zakoličevanje in posneta trasa na dolžini 279 m ter izdelan glavni projekt s tehničnim in predračunskim delom za gozdno cesto Srnski ovinek - Oražen, dolžina 5.633m.

Izvršeno je bilo zakoličevanje in posneta trasa na dolžini 279 m ter izdelan glavni projekt s tehničnim in predračunskim delom za gozdno cesto Jurcelj-Lisičje rovte, dolžina 2.585 m.

Izvršeno je bilo zakoličevanje in posneta trasa na dolžini 3.532 m ter del del na izdelavi glavnega projekta za gozdno cesto Ponikve-Sredgorski križ, dolžina 3.532 m.

Izvršeno je bilo zakoličevanje in posneta trasa na dolžini 2.711 m, ter del del na izdelavi glavnega projekta za gozdno cesto Vrhpolje-Kobile, dolžina 2.711 m.

Izven plana so bila izvršena razna dela za dokončanje in kompletiranje projekta za logarnico Trebnje.

Izmerjena je bila dolžina 60,2 km gozdnih cest, zabeleženi maksimalni vzponi in protivzponi, delno izdelana karta javnih in gozdnih cest v M = 1:25.000 ter delno izpisani kartoni s karakterističnimi podatki za vsako cesto posebej, za GO Straža.

Izmerjena je bila dolžina 65,8 km gozdnih cest, zabeleženi maksimalni vzponi in protivzponi, dokončno izdelana karta javnih in gozdnih cest v M = 1:25.000 ter izpisani kartoni s karakterističnimi podatki za vsako cesto posebej, za GO Poljane.

Izmerjena je bila dolžina 47.9 km gozdnih cest, zabeleženi maksimalni vzponi in protivzponi, izdelana karta javnih in gozdnih cest v M = 1:25.000 ter izpisani kartoni s karakterističnimi podatki za vsako cesto posebej za GO Črnomelj.

Izmerjena je bila dolžina 9.0 km gozdnih cest za GO Novo mesto.

Urejevale so se tekoče zadeve gozdnega katastra, uredilo se je vprašanje prenosa oz. pravica uporabe družbenih gozdov na GG Novo mesto na območju ObS Novo mesto in Trebnje, sestavljeni so parcelni zapisniki in nabavljene karte v M = 1:5000 za k.o. na območju ObS Novo mesto in del k.o. na območju ObS Trebnje.

V okviru namenskih sredstev 4,973.688 din se je izvajal odkup in arondacija gozdnih zemljišč. Z odkupom in arondacijo se je pridobilo 46 ha gozdov. Povprečna cena odkupa po ha je znašala 29.181 din. Število zadev v postopku je 15, s skupno površino 6.9 ha. Po izvedbi zadev v postopku bodo namenska sredstva v celoti izčrpana.

Iz prednjega je vidno, da plan ni bil v celoti realiziran. Deloma je nastal izpad zaradi nepopolne zasedbe dđovnih mest, deloma pa zaradi vremenskih neprilik - dež, sneg in večjih izpadov zaradi bolezni. Efekt dela pa je bil manjši tudi zaradi razdrobljenosti in oddaljenosti gospodarskih enot.

ing. Danica Belopavlovič

xXx

PROBLEM OSKRBE MOTORNIH ŽAG Z REZERVNIMI DELI

Precej časa je že minilo odkar so se pojavile v gozdarstvu prve dvoročne motorne žage. Nekateri tovariši se še spominjajo omenjenih žag, ki smo jih prejeli v obliki tehnične pomoči v času planskega gospodarstva pri nas. Dvoročne motorne žage se pri nas niso izkazale kot primerne za eksploatacijo. Ne smemo pozabiti na to, da so jih

takrat v zapadnih državah s pridom uporabljali in da so uspehi dvoročnih motornih žag pomenili velik napredek v mehanizaciji gozdarstva. Kot že rečeno smo dvoročne motorne žage izločili iz naše prakse in precej časa je minilo, da so se na našem trgu pojavile enoročne motorne žage.

V letu 1960 je "Agrotehnika" Ljubljana uvozila za potrebe gozdarstva v Sloveniji manjšo količino motornih žag tipa STIHL-CONTRA in STIHL-ESL. Skoraj brez izjeme so vsa gozdnogospodarska podjetja v Sloveniji nabavila že omenjene motorne žage. Ko so žage nekaj časa obratovale, smo se srečali z novim problemom, to je z oskrbo motornih žag z rezervnimi deli.

Uvozna podjetja so pričela uvažati razne tipe motornih žag n.pr. STIHL, SOLO, JOB, DRUŽBA itd. Problem, ki bi ga morali uvozniki reševati istočasno pa je ostal nekje v ozadju in oskrba z rezervnimi deli je postajala vedno bolj pereča.

Leta 1962 se je na našem trgu pojavil nov tip motorne žage "PARTNER R-11" in pozneje še "R-12". Uvoznik "Poljoopskrba" Zagreb nas je pred uvozom omenjenih žag informiral o tehničnih podatkih, roku dobave, ceni in ostalem, kar zadeva Partner žage. Proučili smo vse pogoje in končno smo se odločili za nabavo. Uvoznik je zagotavljal, da bo motorne žage tipa Partner uvažal najmanj 10 let in da bo imel vedno na zalogi poleg motornih žag tudi zadostno količino rezervnih delov. Slabe izkušnje glede oskrbe ostalih tipov motornih žag so nas privedle do tega, da smo zahtevali od uvoznika, da se formira v naši režiji podkonsignacijsko skladišče rezervnih delov. Uvoznik se je z našimi pogoji strinjal in 25/3-1963 smo podpisali obširno pogodbo, ki je vsebovala vsa določila o formiranju oz. ustanovitvi podkonsignacijskega skladišča. Uvoznik je zavlačeval in do formiranja omenjenega skladišča ni prišlo, tako, da smo 21/3-1964 podpisali novo pogodbo z vsemi določili za ustanovitev skladišča. (Podkonsignacijsko skladišče omogoči kupcu motornih žag, da lahko črpa rezervne dele iz skladišča in enkrat v mesecu napravi obračun, na podlagi katerega mu uvoznik izstavi fakturo za plačilo porabljenih delov v preteklem mesecu).

Pozneje, kljub našim večkratnim urgencam, do formiranja omenjenega skladišča pri nas, ni prišlo. Kot vzrok je uvoznik navajal carinske predpise, težave z devizami itd.

Število motornih žag tipa Partner R-11 in R-12 se pri nas iz meseca v mesec povečuje. Žage prihajajo v delavnico, katera jih mora včasih dalj časa zadržati zaradi pomanjkanja rezervnih delov. Ker se zavedamo težav, ki nastanejo v kolikor posamezne žage niso v obratovanju zaradi pomanjkanja rezervnih delov, smo dobavitelju vedno prikazovali kot izreden problem pomanjkanje rezervnih delov. Dobavitelj se je izgovarjal na razne načine, češ da so deli na poti, da niso še ocarinjeni, da ni deviznih sredstev itd.

Odločili smo se, da bomo za lastne devize uvozili večjo količino rezervnih delov in da bomo problem vsaj za nekaj časa rešili. V jeseni preteklega leta smo izdelali konsignacijo, katere vrednost je znašala okrog 3,5 milijone obračunskih dinarjev. Čakali smo na obvestilo dobavitelja zaradi prevzema rezervnih delov. Ker obvestila ni bilo, smo urgirali telefonično, osebno, toda vse zaman. Končno nas je dobavitelj obvestil, da je prejel obvestilo, da v letu 1964 Jugobanka ne bo izvršila deviznega vplačila. Zglasili smo se na Jugobanki v Ljubljani in tam ugotovili, da v I. kvartalu leta 1965 ni na razpolago deviznih sredstev za gozdarstvo.

Našo konsignacijo smo spremenili in jo zmanjšali, ker smo si devizna sredstva začasno morali izposoditi. Gozdarstvo je pomemben izvoznik, pri črpanju ustvarjenih deviznih sredstev pa se o njem ne vodi evidenca. Jugobanka pravi: "Za gozdarstvo bi morala imeti devizna sredstva na razpolago Poljobanka".

V preteklem letu smo imeli priliko, da smo se razgovarjali z našimi strokovnjaki, ki so osebno obiskali proizvajalca motornih žag tipa "Partner" na Švedskem. Ob tej priliki smo med drugim slišali tudi to: "Proizvajalec se čudi, kako velike količine rezervnih delov potrebuje Jugoslavija". Vzrok za prekomerno porabo rezervnih delov bi težko ugotovili, smatramo pa, da se da leta občutno zmanjšati s pravilnim negovanjem in upravljanjem motorne žage.

Nabava kompletne motorne žage tipa "Partner" R-11 ali R-12 nas stane 168.000 din fco Zagreb. Na podlagi podatkov, s katerimi razpolagamo, smo ugotovili, da bi nas stala motorna žaga sestavljena iz rezervnih delov cca 450.000 din. Navedeni podatki nas še posebej opozarjajo, kako visoke so cene za rezervne dele, iz vsebine tega članka pa je razvidno, da je tudi nabava rezervnih delov povezana s številnimi težavami.

Stane Ilc

XX x

PROBLEMATIKA ZASEBNIH GOZDOV V SEMIŠKI DOLINI

Gozdni obrat Črmošnjice gospodari s 4800 ha gozdov SLP-ja in 3500 ha gozdov v državljski lastnini. Obrat se deli na tri revirna nadzorstva in 9 revirjev, to je logarskih okolišev. Z izločitvijo gozdarske dejavnosti od kmetijstva se je formiralo gozdno gospodarstvo, ki je prevzelo v upravljanje tudi zasebni sektor. Tako je Gozdni obrat Črmošnjice prevzel celotno bivšo občino Semič s površino 3500 ha.

Po enem letu sodelovanja s kmeti - lastniki gozdov je obrat s pravilnim delom, pojasnjevanjem in s pogostimi stiki sklenil že 315 dolgoročnih pogodb, kar predstavlja 80 % števila lastnikov. V kolikor pa ne računamo lastniške gozdov, ki imajo le nekaj arov površine pa je sklenjenih dolgoročnih pogodb že 95 %.

Obrat je pripravil tudi zbore kooperantov po vaseh, na katerih je bila glavna tema gozdna taksa, popravilo poti, odkazovanje, prevzemi in podobno. Tu so se vršile tudi volitve kooperantov v svet kooperantov pri gozdnem obratu, v katerega so bili voljeni najboljši kmetje - gozdni posestniki. Z namenom, da bi se vse tiste kmete, ki sklenejo dolgoletno kooperacijsko pogodbo stimuliralo, je omogočeno vsem kooperantom prevzem lesa pri panju. S tem je zagotovljena pravičnejša odmera prispevka v gozdni sklad, hkrati pa je dosežen tudi napredek pri racionalnem krojenju

lesne mase. Prednost odmere prispevka po prevzemu sortimentov pri panju je v tem, da bo lastnik plačal samo toliko prispevka, kolikor mu je dejansko napadlo sortimentov.

Gozdarstvo je za Semiško kotlino ena najpomembnejših gospodarskih panog, saj pokrivajo gozdovi nad polovico površine. Polovica teh gozdov je v lasti zasebnikov. Les iz naših gozdov se seka za lesnoindustrijsko predelovalno industrijo širom Slovenije, poleg tega pa tudi za belokranjske lesnoindustrijske obrate, kot so Zora, Suhor in Semič. Obrat oskrbuje z drvami tudi veliko delovnih organizacij, kakor tudi individualna gospodinjstva, ki ne posedujejo svojih gozdov. Zavedati se moramo, da niso gozdovi samo nekak velik bazen za napajanje lesne industrije s surovinami, temveč še mnogo več. Gozdovi so regulator narave, regulator klime, nudijo dobre pogoje za razvoj naše divjadi in podobno. Važno vlogo so odigrali in jo še imajo v življenju našega belokranjskega človeka, kot dopolnilo njegovemu poljedelstvu. Še vedno je naš kmet močno navezan na gozdove, seveda iz istih razlogov kot v preteklosti, saj mu je gozd še vedno dopolnilo k njegovim bornim dohodkom. Tako se je tudi struktura gozdnih lastnikov močno menjala. Kmetijskih gospodarstev imamo na našem območju okrog 700. Od tega jih je skoraj 25 % nekmetov, med kmeti pa je skoraj 20 % takšnih, ki več niso zmožni izkoriščati svoje gozdove. Takšno je torej sodelovanje med kmetom gozdnim lastnikom in gospodarsko organizacijo.

Kakor v vseh gospodarskih panogah, tako je smotrno planiranje potrebno tudi v gozdarstvu. Če nočemo prekomerno izčrpavati naših gozdov, jih moramo smotrno izkoriščati in tudi vlagati vanje. V enem letu posekamo lahko le toliko, kolikor je v gozdu prirastka. Planiranje v zasebnih gozdovih pa je skoraj nemogoče brez sodelovanja obeh partnerjev, to je kmeta, kot lastnika gozda in gospodarske organizacije. Prav to pride posebno do izraza v semiški kotlini. Pri tem je treba posebno pozornost posvetiti izdelavi in pravilnemu izkoriščanju lesa, negi, mehanizaciji, popravilu gozdnih poti in podobno. Vse to bomo s sklepanjem dolgoročnih pogodb v večji meri upoštevali s pametnim sodelovanjem na pošteni osnovi.

Nova ustava zagotavlja kmetu pravno stabilnost njegovega gospodarstva. Nihče ne streže po njihovi lastninski pravici v mejah zemljiškega maksimuma. Predobro nam je poznano, da kmečko gospodarstvo na našem območju v danih pogojih ne more eksistirati brez gozdov, kot je to že v uvodu poudarjeno. Toda tudi gozdovi so dobrina splošnega pomena. Danes skoraj ni industrijske panoge, ki ne bi bila odvisna od tega izredno pomembnega vira surovin. Ker pa ta vir ni neomejen, potrebe industrije pa so čedalje večje, je treba smotno, varčno in pametno gospodariti z gozdovi. Zato to ne more biti prepuščeno zgolj lastnikom samim, ker le-ti nimajo pregleda nad celotnim narodnim gospodarstvom, ustava pa določa da so gozdovi in gozdna zemljišča pod posebnim z zakonom določenim varstvom.

Prav tako je napačno prepustiti gozdno proizvodnjo posameznikom. Zakaj na manjših parcelah ali parcelicah, ki jih je na našem območju precej, je nemogoče dobro gospodariti. Potrebno je kompleksnejše gospodarjenje, za kar je potrebno zajeti tudi večje površine ter vse faze dela od gojenja do izkoriščanja gozdov. Le takšno kompleksno gospodarjenje se lahko vključi v planiranje splošnega gospodarskega razvoja. Danes že nekako vemo, koliko lesnih mas bomo potrebovali čez 5 ali 10 let, ni pa dovolj samo vedeti, treba je zagotoviti tudi ukrepe, da bomo lahko te potrebe tudi zagotovili. Do večjega prirastka v gozdu lahko pridemo le z varčnim in pametnim gospodarjenjem in z vsestranskim upoštevanjem gozdarske znanosti, ne pa tako da bo eden gospodaril z ljubeznijo, drugi pa s sekiro. Skratka, iskati je treba ustreznih rešitev s težnjo, da bi prilagodili gospodarjenje v zasebnih gozdovih širšim družbenim koristim.

Pri nas se rešuje ta problem s podružbljanjem zasebne gozdne proizvodnje. Vendar podružbljanje gozdne proizvodnje ni nacionalizacija gozdov, kot si nekateri to predstavljajo. Seveda nekateri tega ne razumejo, ali pa nočejo razumeti. Prvi si hočejo pojasnila, kar je popolnoma upravičeno, drugi pa to delajo namerno da s tem odbijajo ostale kmete od kooperacije, češ da bodo s podpisom kooperacijske pogodbe izgubili pravico lastnine. Podružbljanje zasebne gozdne proizvodnje pomeni, da vse faze dela v zasebnih gozdovih od gojenja pa do izkoriščanja

sloni pod strokovnim nadzorstvom gospodarske organizacije. Kakor vidimo ni nobene bojazni za odvzem gozda kmetu. Potrebno je čim več sodelovanja med seboj, kar bo omogočilo hitrejše in boljše delo lastniku in gospodarski organizaciji.

Gozdni obrat
Črmošnjice

xXx

NAMESTO KARIKATURE

To stran sem vzel tovarišici Metki. Ona je namreč mislila na tem mestu narisati staro trdnjavo z ogromnimi zidovi. V trdnjavi naj bi bila soba, ki jo obdajajo štiri stene, obložene z lesom. V sredini sobe bi stala dolga miza, ob kateri je razvrščenih okrog petintrideset stolov. Na stolah sedijo možje zatopljeni v papirje, ki ležijo pred njimi na mizi. Zunaj v tem času sije sonce in zrak je čist kot kristal. To je čudovito in pravo nasprotje od tistega kar se dogaja v sobi, kjer petintrideset mož ali več nestrpno puha dim cigaret, ki jih je izdelala tobačna tovarna Ljubljana ali Skopje. Misli mož so usmerjene v problem, ki ga pravkar obravnavajo. Ne govori samo eden. Vsak hoče nekaj povedati. Polnih šest ur, kdo bi gledal na uro, vdihavajo možje z dimom pomešani zrak, ki je težak, da ga vidiš kako se vseda na sosedovo obleko, mizo in steno.

Metka mi je rekla, da bi zunaj trdnjave narisala drevesa. Sedemsto dreves bi raslo. Mogoče tudi več, odvisno pač od prostora in hrane, ki bi drevesom zadoščala za nemoteno rast. No, dovolj! Ne izdajva skrivnosti te risbe do kraja!

Razprava v sobi je zaključena. Petintrideset mož že stopa med drevesi. Neverjetno kako jim prija čisti zrak. Previdnost je mati modrosti. Ker smo pač gozdarji se pre-
rinemo tudi skozi goščo, zato nam sedemsto dreves ne pred-
stavlja nobene ovire.

Taka je približna slika delovanja nekaterih naših organov upravljanja, oziroma ljudi, ki te organe predstavljajo. Vedno smo si bili enotni v tem, da mora sleherni delavec gozdnega gospodarstva poznati probleme, s katerimi se srečujejo organi upravljanja. Beseda o rešenih in nereše-
nih problemih, s katerimi se ukvarjajo organi samouprav-
ljanja bi morala kot blisk švigniti med kolektiv. Toda te-
mu na žalost ni vedno tako. Marsikdo n.pr. ne pozna naše-
ga tržišča, določenih cen za gozdne sortimente na katere
se je usedla država zaradi "reda na trgu z lesom" in jih
ne sprostí. Vsak delavec bi moral te stvari poznati in ne
samo to, sprejeti bi moral zavestno del nalog, ki jih nam
nalaga program delovne organizacije, količinski plan, plan
gozdnogojitvenih del, plan investicij itd. Temeljito bi
moral poznati kako kolektiv ustvarja dohodek in kako ga
deli, poznati sistem nagrajevanja, delovne obveznosti in
pravice.

Med materijo v obravnavi je bil tudi elaborat o skrajšanju
delovnega časa. Ta material je bil zelo dolgo predmet raz-
prave, pa kljub temu nismo zadeli v jedro. Prav na tem
primeru smo okusili grenkobo našega dela.

Odprimo okna sobe v kateri zaseda 35 mož ali več, na ste-
žaj jih odprimo pa čeprav bo prepíh, da bodo drevesa, ki
stoje zunaj slišala glas. Slišala besedo, čisto, brez
primesi laži in hinavščine, slišala odkritosrčno besedo,
ki jo izgovarjajo možje tu med zidovi. Naj ti možje tudi
zunaj na zraku povedo tisto, kar so tam sklenili, kajti
le tako bodo ob prilíki, ko jim poteče mandat zadovoljni,
da so naredili vse kar so mogli.

Franc Markovič

xXx

Nadaljevanje

SPOMINI S ŠTUDENTSKE PRAKSE

Leta 1959, avgusta meseca sem odšel po posredovanju fakultete na prakso v Švico. Prakso naj bi nastopil v kantonu Zürich in sicer na Kreisforstamt III. v kraju Wald. Vedel sem, da bom čisto sam, zato sem se doma s pomočjo učbenikov malo bolje pripravil in podkoval v nemščini. V tem kantonu namreč žive nemško govoreči prebivalci. Vendar sem že takoj, ko sem prestopil švicarsko mejo, doživel razočaranje. Švicarska nemščina se namreč zelo razlikuje od knjižne nemščine. Zato sem kasneje vsakogar s katerim sem govoril prosil naj govori knjižno nemščino (Hoch Deutsch).

Kraj kjer sem za časa prakse bival je bil od Walda (tu je bil Kreisforstamt), oddaljen kakšnih 10 km. Namestil pa sem se v penzionu "Sennhütte" nekakšnem planinskem domu, precej visoko v gorah.

Ko me je tistega dne po prihodu pripeljal forster (gozdar) s svojim "landroverjem" s postaje Steg pred ta penzion, sta me že čakala forstmeister (gozd. inženir) in neki drug gozdar. Predstavili smo se in na mojo prošnjo, naj govorijo knjižno nemščino, smo se podali v gostilniško sobo. Beseda je dala besedo in kar dobro smo se razumeli. Kmalu nato je gostilničar na forstmeisterovo naročilo prinesel 1/2 litra vina in dvignili smo kozarce na moje zdravje. No, in pri tej zdravici sem ga polomil da je kaj. Medtem, ko je meni vino do zadnje kaplje kar zletelo po grlu, so ga vrli Švicarji samo poskusili in položili skoraj polne kozarce nazaj na mizo. Bilo mi je zelo nerodno, zlasti, ker sem videl, da me gledajo malo postrani. Verjetno so si mislili: "Ta ga pa pije"! Toda saj veste v čem je stvar. Pri nas je običaj, da se pri zdravici izpije kozarec do dna. Ponavadi se še sliši: "Eks velja!" Poleg tega pa moram priznati, da sem bil od dolge vožnje zelo žejen. Pri nas ob takih prilikah litri kar "frčijo" na mizo. Tu v Švici se pa kaj takega ni zgodilo. Celo popoldne smo nato sedeli in se pogovarjali pri tem edinem pol litrčku. K sreči je v steklenki ostalo še nekaj kapljic, ki mi jih je nato forstmeister nalil tako, da nisem sedel pri praznem kozarcu.

Če bi se mi to zgodilo v Švici danes, ko že nekaj let prebivam v vinorodni Dolenjski, bi bila ta razlika verjetno še večja. Resnici na ljubo pa moram povedati, da so me s tem vinom takrat pravzaprav zelo počastili. Ves čas bivanja v tem penzionu nisem namreč niti enkrat opazil, da bi kdo naročil vino. Pač pa so ljudje popili zelo mnogo piva, ki je bilo bolj poceni in zelo močno.

Predno smo se tistega dne ob mojem prihodu razšli je forstmeister naročil gozdarju naj me pride drugi dan iskat z avtom. Meni pa je dejal: "Morgen gehen Sie in Wald" - "Jutri greste v Wald". Tega sem bil zelo vesel, kajti mislil sem, gotovo mi bo, predno začnem delati, razkazal svojo gozdno upravo. Zato sem se drugi dan zjutraj kar se da najlepše in skrbno oblekel. Tako sem dal hlače po stari študentski navadi, že prejšnji večer likat pod žimnico. Toda že po nekaj kilometrih poti v dolino sem opazil, da se voziva po drugi cesti kot včeraj. Poleg tega je postajala cesta vedno slabša in naenkrat sva se znašla na gradbišču nove ceste. Inženir naju je že pričakoval. Zelo se je začudil, ko me je videl tako "pražnje" napravljenega. No, in tedaj sem tudi takoj videl, da sem ga zaradi besedne igre že drugič polomil. Medtem, ko je forstmeister mislil Wald - gozd, sem jaz mislil da gre za kraj Wald.

Seveda tako oblečen nisem mogel delati, zato mi je dal karto specialko in pokazal stezo v hrib po kateri bom prišel nazaj v penzion, da se preoblečem. Zemljevid je bil zelo natančen, tako, da sem se med stezami zlahka znašel in ubral pravo pot. Prej kot v eni uri sem bil že na cilju.

Ko sem že pri teh kartah moram povedati, da so povsod prodajali natančne specialke kateregakoli področja si hotel. (Ko se danes pri svojem delu večkrat lovim po kakšni privatni parceli se na to večkrat spomnim). Po vseh železniških postajah pa so viseli ogromni zemljevidi Švice, tako, da si imel občutek, kot, da je to zelo velika država. V resnici pa si jo prevozil z vlakom v dobrih treh urah.

Na praksi sem opravljal najrazličnejša dela. Tako sem nekaj dni pomagal pri trasiranju ceste (delo sva opravila z gozdarjem sama), bil sem skupinovodja pri klupiranju,

proti koncu pa sem imel pisarniško delo. Izračunaval sem lesne mase, prirastek in etat na posebnih obrazcih za posamezne oddelke.

Danes pri nas mnogo govorimo o varstvu in prehrani delavcev ter o terenskem dodatku. Zato bi morda povedal še to, kako je bilo to urejeno v Švici. Na račun poti do delovnega mesta so nam vedno priznali 1 uro in sicer samo za eno smer. Tako smo vsak dan imeli obračunano eno uro več kot smo dejansko delali. Nihče te ni vprašal ali si se pripeljal ali pa si prišel peš. Seveda so se razen mene vsi pripeljali s svojimi mopedi ali kolesi. Na uro smo imeli 3 švicarske franke kar je zneslo (tedaj je bil 1 frank 140 din) v našem denarju 420 din. Za čas kosila smo imeli obvezen enourni odmor. Zdi pa se mi, da se je v delovni čas štelo samo pol ure odmora. Hrano je prinesel vsak s seboj in si jo pogrel pri ognju.

Morda bi opisal še nek zanimiv dogodek. Prvi dan dela me je po kosilu zažejalo, pa sem odšel k zelo bistremu studentku v neposredni bližini. Ko sem se sklonil, da bi pil so vsi delavci, ko so videli kaj hočem, zavpili in me opozorili naj ne pijem. Pojasnili so mi, da bi lahko zbolel. Kajti, kaj veš, lahko leži kje v bližini kakšna poginjača žival. Vsi delavci so imeli za žejo s seboj steklenice s sladkim tovarniško proizvedenim jabolčnim moštom. Poslušal sem jih, pri sebi pa sem si mislil: "Če bi le vedeli kakšno kalno vodo sem jaz že vse pil." Tako sem potem vsak dan kupil v našem penzionu 3/4 litersko steklenico te osvežujoče pijače.

V začetku se mi je zdelo vse, preračunano v dinarje in v primerjavi z našimi cenami, zelo drago. Po prvi prejeti plači pa sem že samo računal koliki del moje urne postavke je kakšna stvar.

(Se nadaljuje)

Ing. Klančičar Slavko

xXx

H U M O R

Ob koncu vsakega leta predstavlja inventura precej trd oreh in često zahteva precej dela. Ob takih prilikah se pojavljajo viški in manjki, katere je treba seveda opravičevati. Večkrat nastanejo v zvezi s tem smešne situacije, kakršne prav lahko uvrstimo v rubriko "HUMOR". Tako smo za današnjo številko zbrali tudi nekaj takih "cvetk".

Varnostni tehnik Špiletič Bogo zahteva, da moramo vsi delavci gozdnega gospodarstva na zdravniški pregled. Dolgo časa smo iskali vzroke zakaj k zdravniku? Zagonetko je razvozljala inventurna komisija na upravi (predsednik Bogo), ki je ugotovila v obratni menzi primanjkljaj dveh žlic. Nesrečneža, ki je žlici pojedel, lahko ugotovi le zdravnik.

Inventurna komisija GO. Trebnje je ugotovila, da manjka na obratu 1 kom mačka. Kaj hočemo, pomlad prihaja.

Člani inventurnih komisij med seboj: "Če ugotovič višek je narobe. Ravno tako grešiš če prikažeš manjko. Zato je najenostavneje in najlažje, da v prisarni viškov in manjkov ne prikažeš, vskladiš dejansko stanje s knjižnim in čaka te pohvala."

Inventurna komisija Gozdnega obrata Novo mesto je ugotovila primanjkljaj nekaj komadov trakov za povijanje udov. So kerlci!

GOZDARJI - LOVCI, DOPISUJTE V NAŠE GLASILO!

V našem priljubljenem listu "Dolenjski gozdar" posebno pogrešam "lovski kotiček". Vem, da je med našimi gozdarji precej izkušenih lovcev, katerim tudi lovska latinščina ni tuja, a do sedaj se v našem glasilu ni še nihče oglasil. Gozdarji - lovci, še vedno smo v lovski sezoni, prispevajte kakšne sveže lovske novice v našega "Gozdarja". V tej številki pa mi dovolite, da kot mlad, neizkušen lovec povem svoj prvi lovski uspeh.

MISTERIOZNI LISJAK NA GG-ju.

Prevelik je naš lovski revir, da bi vam pravil, kod sem vse hodil, da bi našel kakega dolgouhca, kajti zajci so postali pri nas že redkost, posebno za nas mlade jagre. Nazadnje se mi je tudi to posrečilo. Uplenil sem ga po lovsko. Seveda sem moral naslednjega dne našim taksatorjem na dolgo in na široko celo "storijo" praviti. Prav užaljen sem bil, ko so mi nazadnje dejali, da je vse to lovska latinščina in da jih prepričam lahko le s tem, da jim prinesem pečenega zajca. Takega mnenja so bile tudi tovarišice na GG-ju. Veste, da bi jim bil še kaj več obljubil, samo da spremenijo mnenje o mojih lovskih sposobnostih. Ali kako naj sedaj razdelim tega malega zajčka na toliko kosov, kolikor je na upravi ljubiteljev lovskih specialitet, zraven sem pa še sam volk na meso. S tem problemom sem si belil glavo nekaj dni. Neučakane tovariše in tovarišice sem tolažil, da se mora vsaka divjčina nekaj dni pacati. Dnevi pa so bežali kot iskre. Ni druge pomoči, kot obljubo izpolniti. Že sem brusil pipec, da izkožim zajčka, ko prinese lovec Luka velikega lisjaka. Povedal sem mu v kakšni kaši sem. Velikodušno mi je poklonil celega lisjaka. Še dan današnji sem mu za to hvaležen. S pomočjo izkušenega lovca, ki je vaje pripravljanja lovskih specialitet, se je lisjak kaj hitro cvrl na jazbečevi masti. Ker je bil star in močno žilav, se je moral peči v pozno noč. To noč sem res malo spal, kajti moral sem zgodaj vstati, še rahlo toplo lovsko specialiteto zložiti v tri polivinil vrečke in hajde z

njimi na GG. Če se ne motim, sem bil tistega dne prvi v službi. Ko je udarila ura 6 je že čakala ena vrečka na taksaciji, druga v strojepisnici in tretja v centrali. Ker je taksatorjev največ, sem jim namenil največjo vrečko. Prepričan sem, da vsaj ta dan, iz omenjenih službenih mest ni nihče zamudil, kajti po nekaj minutah so bile vrečke prazne. Na prigrizek kruha ni nihče pomislil, kajti meso je bilo dovolj pusto, saj je bil ubogi, onemogel lisjak gotovo sestrađan, ker se ni nobeden pritoževal, da je premasten.

"Premalo ga je bilo", so mi dejali taksatorji. "Zelo okusno", je pohvalno izjavila strojepiska. Še najbolj pa me je razveselila centrala: "Tone, še naprej takšen pogled!"

Po nekaj dnevih, ko sem bil prepričan, da lisjak po isti poti ne more več nazaj, sem jim povedal resnico. Milo se jim je storilo, le taksatorja Franceta to ni ganilo. On, pravi, da že od nekdaj obožuje lovske specialitete, najbolj pa lisjaka. Pa sem imel le uspeh, vsaj eden je zadovoljen.

Vse bralce, ki posedujete kurji rod opozarjam, da je možen prenos genetskih zasnov iz lisjaka na človeka, zato imejte v času od šestih do štirinajstih in enaintrideset sekund, ko je možno na terenu zaslužiti dnevnicu, svoje kure pod skrbnim nadzorstvom.

Če se komu zdi, da je dobil premajhen kos mesa, ali same žile in kosti, pa se naj s to temo še enkrat oglasi v našem "Gozdarju".

ing. Tone Hočevan